National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. ONW
L

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 70 (3362) XXXVI aastakäik | Teisipäeval, 22. septembril 1987 — Tuesday, September 22, 1987 | Üksiknumbri hind 75 centi

Kokkulepe tuumarelvade kärpimiseks

WASHINGTON (Reuter — UPI — AP) — Siit USA pealinnast teatatakse, et möödunud neljapäeval lepiti kokku, Ühendriikide välisministri George Shultzi ja N. Liidu välisministri Eduard Shevardnadze vahel, tuumapäiste keskmaarakettide keelustamise asjus. „Peaasjus on kokkulepe saavutatud, kuid üksikasju tuleb veel viimistleda", tsiteeritakse üht anonüümset ameti-isikut ütlevana.

Shevardnadze ja Shultzi vahelised läbirääkimised kestsid rohkem kui kolm päeva. N. Liidu välisministri esindaja Gennadi Gerasimov ütles reportereile: „Te näete, kuidas tehakse ajalugu."

Kokkulepe keelustab 500-kuni 5000 miilise laskeulatusega raketid ülemaailmses ulatuses. See kataks ka Lääne-Saksamaa Pershing 1A tüüpi keskmaarakette, mille tuumalaengud on USA sõjajõudude kontrolli all. Ainult prantslaste „Force Frappe" ei ole kokkuleppe poolt kaetud. Praegu ei ole veel selge, kas ka Briti valitsus selle „ülemaailmse" keelustamisega ühtub.

Kokkulepe olevat pannud aluse varstisele tippkohtumisele Gorbatshovi ja Reagani vahel, mis toimub arvatavasti Washingtonis.

Kokkulepe kehtestamist kinnitati ka Valgest Majast kell 9 reede hommikul.

Läbirääkimised õpetajate streigi asjus

Toronto algkooliõpetajate ametiühing jatkab läbirääkimisi Koolidevalitsusega, et vältida varem välja kuulutatud streiki, mis pidi algama teisipäeval.

9600 Metro Toronto algkooliõpetajat, kes on olnud ilma lepinguta 31. aug. saadik, nõuavad endale igapäevast 40-minutist „ettevalmistusperioodi", mis langeks nende 6 1/2 tunnise tööpaeva sisse. Koolivalitsuse esindajad aga väidavad, et lapsi ei saa 40-ks minutiks iga päev üksi jätta ja kui nad õpetajate nõudmistele järele annaks, peaksid nad uusi abiõpetajaid palkama.

Eesti Vabariigi 70. juubeliaktus Roy Thompson Hallis

Toronto eesti organisatsioonid alustasid juubeliaktuse eeltöödega

Möödunud kolmapäeva õhtul peeti Toronto Eesti Seltsi (TES) poolt kokku kutsutud eesti organisatsioonide koosolek, kus alustati tuleval aastal toimuva Eesti Vabariigi 70. juubeliaastapäeva aktuse eeltöödega. Koosolekust võttis osa veerandsada organisatsioonide esindajat.

Koosoleku avas TES'i abiesimees Toomas Merilo, märkides et tuleval aastal tähistatakse Eesti Vabariigi 70. aastapäeva, mis tuleb kavakohaselt korraldada suurema ja pidulikumana, milleks vajatakse kogu Toronto eestlaskonna kaasabi. Ta tegi teatavaks, et TES on juba reserveerinud 28. veebruariks Toronto kaunima kontsertsaali, Roy Thompson Halli. Aktus algaks kell 5 p.l., kuid ruumid avatakse pool tundi varem. Sissemaks on juba tehtud ja patroonideks kavatsetatakse kutsuda Kanada peaminister B. Mulroney, Ontario peaminister D. Peterson ja Toronto linnapea A. Eggleton. Ruumid on lubanud dekoreerida Tiina Lipp-Lepik. Kavalises osas on teada üle 200 lauljaga segakoori esinemine.

Kuna aktusele kavatsetatakse kutsuda nimekaid kanada poliitikategelasi, siis on vaja teha tublisti eelreklaami selleks, et eestlased eriti rohkearvuliselt aktusele saabuksid. Ühe abinõuna püütakse vältida teiste samaaegsete ürituste korraldamist.

R. Toi avaldas mõtteid programmi osas, öeldes et juubeliaasta peaks tulema selline, kus lavale jääks vähe ruumi ja saali ei mahuks kõik eestlased. Koorilaulu ringkondadelt on loota suurt abi igas vormis, laulu- ja muusikategijate vägi on juba Eesti Vabariigi juubeliaktuse taga.

T. Merilo selgitas edasi, et saal mahutab 2800 inimest. Lisaks suurele saalile on reserveeritud veel väiksem saal sajale inimesele, mis sobiks EKN tavakohaseks vastuvõtuks.

Eestlaste kokkutoomise üle avaldati mitmesuguseid mõtteid. Otsustati pöörduda eesti koguduste poole, et nad jätaksid ära samale päevale paigutatud üritused. Kuid sellekõrval leiti, et aktus olgu selline rahvuslik demonstratsioon, mis näitaks meie rahva ühtsust võõrastele ja kava peaks olema selline, mis publiku välja tooks.

(Järg lk. 9)

Paavst San Franciscos

Umbes 2000 mees- ja naissoost homoseksuaali demonstreerisid Dolores Basilica misjoni-kiriku ees, kus paavst Johannes Paulus II aidsi-haigetega kohtus. Nad karjusid: „Paavst mine koju!" ja nõudsid endale õigusi katoliku kirikus. Nimelt mõistis paavst homoseksuaalsuse hukka oma 30. oktoobri 1986 karjase-kirjas katoliku piiskoppidele üle terve maailma, nimetades seda „moraalseks paheks." Homoseksuaalid lubasid ka demonstreerida Püha Maria katedraali ees, kus paavst kavatses missat pidada.

Söda Pärsia lahes kestab

MANAMA (UPI) Iraagi lahingulennukid ründasid möödunud nädalal jatkuvalt Iraani naftasadamaid ja õliväljade seadmeid. Iraan vandus kättemaksu. Vahepeal jõudsid Pärsia lahe lähedusse ka Briti miinitraalerid, mis ühinesid prantsuse laevastikuüksustega.

Iraagi õhujõud olevat pommitanud ka üht „suurt meresihtmärki" Iraani ranniku lähedal. Iraani kauglaske-kahurväqi tulistas märke Iraagis. Süüria välisminister Faruk al Sharaa reisis Teherani, et Iraani liidritega vaherahu asjus läbi rääkida. ÜRO peasekretär Perez de Cuellar on piirkonnast lahkunud.

Eesti Majas registreeriti mudilasi 1987/88 aasta lasteaiaks. Pildil noorpere end lõbustamas, vanemate ja kasvatajate hoolitseva silma all. Foto: T. Säägi

Asutamisel Eesti Sümfoonia Orkester

Toronto Kammerorkester alustab tegevust maestro Norman Reintamme taktikepi all

Torontos on edukalt tegutsenud Estonia Puhkpillide Orkester Uno Kook'i juhatusel ja hiljemalt Rahvapillide Orkester Oskar Haameri eestvedamisel. Mõlemad ansamblid on teinud tõhusa töö meie pidupäevade sisustamisel ja rahvapärase muusika alalhoidmisel. Seni on aga klassikalise muusika huvilised kaasmaalased pidanud oma muusikajanu kustutama kohaliku maa orkestrite kontsertidel. Kuid üle aastate on Torontosse kogunenud noori eestlasi, kes peale põhjlikke õpinguid muusiku elukutse omaks võtnud.

Septembri algul astusid mõned neist kokku, arutama eesti orkestri asutamist Torontosse, mis tegeleks klassikalise muusikaga. Suurima väliseestlaste keskusena peaks Torontos jatkuma küllalt muusikuid, kelle võimed rahuldavad kõrgetasemelise orkestri nõudeid. Ka leidub siin küllalt jõukamaid kaasmaalasi, kes sellist kulukat ettevõtet suudaksid heatahtlike toetuste kaudu majanduslikult kanda.

EESMÄRGID:

Orkestril on neli eesmärki:

1. Pakkuda meie ühiskonnale kõrgetasemelist klassikalist muusikat korrapäraste kontsertide näol.

2. Anda meie välisvõitlusele kultuurrelva, millega eestlust väärikalt esindada.

3. Võimaldada meie noortele muusikahuvilistele orkestrikogemusi kutseliste kolleegide kõrval.

4. Luua foorum, mille kaudu esitada eesti heliloojate töid.

PALGALINE TUUMIK

Orkestri juhiks hakkab 29 aastane Norman Reintamm, kes oma muusikalise hariduse sai kolmes ülikoolis: Toronto's, McMaster'is ja Inglismaal Royal College of Music'us, kus ta ka mitmed auhinnad dirigeerimise alal võitis. Lisaks karjäärile oreli, klaveri ja harpsikordi solistina on ta edukalt jatkanud dirigeerimist. Külalisdirigendina on ta esinenud Londoni (Inglismaa) Balleti Orkestriga, Solingeni Orkestriga, Praha Raadio-Sümfooniaga, Nova Scotia Sümfooniaga, Kitchener-Waterloo Sümfooniaga ja Hamiltoni Filharmoniaga. Viimase juures oli ta abidirigendiks, kuni teda kutsuti äsja loodud Toronto Pops Orkestri juurde, kus ta on orkestrijuht ja muusikaline juhataja.

EELK Peetri koguduse naisring korraldab Peetri kiriku seltskondlikes ruumes pühapäeval, 4. okt. kohe pärast jumalateenistust

Oskar Lutsu 100 a. juubeli pühitsemise PÄRASTLÕUNA

Ettekandeid kirjaniku elust ja töödest esitab Bibliograafia Klubi.

KOHV • Pääse $6.50 • KÕIK KUTSUTUD!

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tinits. **Toimetaja:** Olaf Kopvillem.

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss.

Telefonid: toimetus 733-4550, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 733-4551 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni.

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $60.—, poolaastas $34.— ja veerandaastas $18.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $111.—, $60.—, $31.—.

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas $80.—, poolaastas $44.— ja veerandaastas $23.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $115.—, $62.—, $32.—, mujal välismaal $140.—, $75.—, $40.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 75 ¢.

Kuulutuste hinnad: üks toll ühel veerul: $5.50, esiküljel $6.50.

Kuulutusi võetakse vastu nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080.

Eestist äsja väljapääsenud erimeelne Tiit Madisson koos naise Elviira ja poja Jaanusega Rootsi saabumisel. Perekond jõudis Stokholmi nädal tagasi laupäeval. Tiit Madisson oli ka tegev demonstratsioonil Tallinnas Hirvepargis 23. augustil, kus ajaleht „Rahva Hääl" teda eriliselt esile tõstab.

Pilk praegusele Eestile II

„Vaba Eestlase" eelmise numbri juhtkirjas käsitasime lääne ajakirjanike vaatlusi Balti riikides valitsevate olukordade analüüsimisel. Eriti peatusime Toronto „Star'i" Moskva esindaja Stephen Handelman'i hinnangute juures, mis suures laastus ühinevad ka mitme teise ajakirjaniku tähelepanekutega. Kõiki neid kirjutisi läbistab suuremal või vähemal määral optimistlik joon, mis tõstab esile Eesti, Läti ja Leedu majanduse suhteliselt kõrge taseme ja ennustab Gorbatshovi uutmise programmi raamides balti rahvastele paremaid päevi ja suuremaid vabadusi kultuurilisel ja usulisel alal.

Kõigist neist kirjutistest ja vaatlustest jääb paratamatult mulje, et lääne vaatlejad näevad ainult Balti riikide igapäevastele eluavaldustele kerkivat propaganda-vahtu kuid nad ei oska ega ole võimelised ega suutelised vaatlema selle vahu all peituvat saastatud vett. Väärhinnangute andmine on tingitud paljudest põhjustest, kuid kõige tähtsamat osa mängivad siin pealiskaudsus, rahva igapäevaste eluprobleemide ignoreerimine, opereerimine rezhiimi funktsionäride informatsiooniga ja arvamistega, ignorantsus balti rahvaste ja riikide ajaloo tundmisel ja optimistlik suhtumine Gorbatshovi reformidesse, mis seni on piirdunud ainult kosmeetiliste pisiparandustega.

Kui näiteks Toronto „Star'i", Londoni „Observer'i" ja inglise „Economist'i" esindajad Moskvas ülistavad ja kiidavad Balti riikide suuri edusamme majanduslikul alal, siis ei tunne nad nähtavasti tegelikku olukorda. Need eestlased, kes möödunud kevadel ja suvel Eestis käisid, mainivad, et Eestis valitseb ka veel praegu tarbekaupade puudus ning suur toiduainete nappus, kuna näiteks liha ja võid, samuti paremaid kalasorte, on võimalik osta ainult harukordadel. Eesti produtseerib kahtlemata sellisel määral kõiki vajalikke toiduaineid, et neist peaks rahvale rikkalikult piisama, kuid suur Venemaa vajab väikese Eesti ja teiste Balti riikide abi, et oma rahvast ja üha suurenevat turistidevoolu toita.

Venemaa toitmiseks eestlastelt suurem panuse välja pressimiseks käib äge partei-propaganda, mida ilustatakse Gorbatshovi uutmise programmi meelitavate lubadustega. Näiteks hiljuti toimunud Eestimaa Kommunistliku partei pleenumil peetud kõnes tähendas partei esimene sekretär K. Vaino, et Eesti NSV on küll saavutanud piimakarja kasvatuse intensiivistamise alal küllaltki häid tulemusi, kuid samal ajal on madal lihatootmise kasvutempo ning madala rentaablusega majandite arv väheneb väga aeglaselt.

Kui rääkida ehitustegevusest, siis Tallinnas ja mujal ehitatud uued majad hakkavad juba paari aasta järele lagunema. Tallinna Lasnamäele ehitatud kasarmutaolised hooned on vene algelise ehitustehnika ja kiire lagunemisprotsessi kujukaks ja traagiliseks näiteks. Vanade hoonete remonteerimine on samuti hooletusesse jäetud, mis eriti silma torkab suvistuslinnas Pärnus, kus ka murud ja alad on korrastamata. Massiliselt sissetoodud venelased ei oska tavaliselt uutes majades elada, kuna korterite sisseseaded, trepikojad ja vannitoad lõhutakse ja reostatakse mustakunstniku väledusega.

Uutmisprogrammi raamides olid suured plaanid omal jõul toimuvate elamuehituste ja individuaalelamuehituse võimaluste kasutamiseks. Need suured kavad ei võta aga jalgu alla ja parteisekretäri Vaino kriitika kohaselt ei anna nõukogude majandusorganisatsioonid ehitajatele vajalikku abi, suhtudes neisse sageli kui eraettevõtjaisse.

Peatudes Eesti ja teiste Balti riikide majanduse juures, ei saa mööda minna sellest abist, mida annavad kodurahvale väliseestlased. Möödunud suvel külastasid Eestit sajad väliseestlased, kes viisid oma sugulaste ja sõprade abistamiseks kaasa sadu tuhandeid dollareid. Ei ole kahtlust, et nende dollaritega Tallinnast dollarikauplusest ostetud paremad rõivad ja kohvrites kaasaviidud mantlid, ülikonnad ja kleidid aitavad tunduvalt muuta Tallinna üldpilti ja muudavad Eesti pealinna pealtnäha rõõmsamaks ja läänelikumaks kui seda on Venemaa hallid ja sünged linnad. See väliseestlaste abi on kahtlemata ka üheks teguriks, mis mõjutab välisajakirjanikke ning laseb neid teha petlikke oletusi kommunistliku rezhiimi majanduslikest edusammudest Eestis.

Kahtlemata on see tõsi, et Gorbatshovi uutmise raamides on kultuuriline elu Balti riikides ja ka mujal Venemaal muutunud pisut elavamaks. Kuid ka siin on oma piirid. Näiteks anti nüüd luba andeka kirjaniku Viivi Luige romaani „Seitsmes rahukevad" kirjastamiseks, kuid kirjanik pidi siin nähtavasti tegema kompromissi, kuna ta oli sunnitud eesti talurahva küüditamist ja maainimeste traagilist saatust käsitava teose lõppu panema mõned leheküljed, mis peavad vihjama kommunistliku rezhiimi ajal tehtud „edusammudele". Kui „Sirp ja Vasara" toimetaja Ilmar Rattus väidab, et Eesti on nüüd kultuuriliselt täiesti iseseisev ning Leedu kultuuriajakirja toimetaja Chadzevicius kinnitab, et leedulased hakkavad peatselt koolides oma õiget ajalugu õpetama, siis on siin tegemist õõnsa retoorikaga, mis ei vasta kaugeltki reaalsele olukorrale. Tarvitseb ainult meenutada Tassi artikleid Molotov-Ribbentropi pakti meenutamisel, mis kinnitasid, et balti rahvad valisid endale ise kommunistliku süsteemi.

Vaatamata kõigile nendele väidetele, mis räägivad kultuuri vabanemisest Moskva kontrolli alt, jatkub venestamisprotsess ja vene keele peale surumine Baltikumis endises tempos. Ja kui okupandid kõigile muudele kannatustele lisaks eestlastele sageli toonitavad, et Eesti territoorium on nüüd venelaste maa, kus nad võivad elada ja tegutseda nagu neile meeldib, siis on loomulik, et Eestis suhtutakse rahvuspoliitilisest ja rahvuskultuurilistest aspektidest lähtudes Gorbatshovi uutmispoliitikasse väga skeptiliselt. Ning kui rahval ei ole leiva ja kartuli kõrvale oma igapäevaseks toiduks midagi lauale panna, siis tuleb ka lääne ajakirjanduses ülespuhutud Balti riikide „majandusimet" vaadata kui vähestest teadmistest ja valehinnangutest tingitud eksisammu.

K.A.

USA Senaatorite kiri N. Liidu juhile

Käesolevaga avaldame 20 USA senaatori kirja tõlke, mis 18. augustil 1987 Mihhail Gorbatshovile saadeti. „Rahva Hääle" 25. aug. numbris tuuakse ära Tassi artikkel, mis nimetab seda kirja „jämedaks Nõukogude Liidu siseasjadesse sekkumiseks".

„Austatud Mihhail S. Gorbatshov, N. Liidu Sotsialistlike Vabariikide Kommunistliku Partei Peasekretär, c/o N. Liidu Suursaatkond, 1125 16th st. Washington, DC.

Kallis härra Gorbatshov:

On lähenemas Molotov-Ribbentropi pakti allakirjutamise 48. aastapäev, mil 23. augustil 1939 sõlmiti kokkulepe Natsi-Saksamaa ja Nõukogude Liidu vahel. Me kirjutame Teile meie sügava mure pärast tähtsate Baltimaade ajalugu puudutavate küsimuste mahavaikimise üle; samuti taunime me katseid Baltimaades sõnavabaduse keelustamiseks.

Oleme väga suure huviga jälginud Teie ilmset soovi Nõukogude Liidu mineviku täielikumaks ja ausamaks käsitlusviisiks, eriti Teie maa suhete kohta Poolaga. Loodame, et see seisukoht kehtib ka Baltimaade ajaloo kohta.

Me kuuleme, et grupp Leedu kodanikke on kutsunud kõiki heatahtlikke inimesi nendega ühinema rahupärasel demonsratsioonil Püha Anne kiriku ees Vilniuses 23. augustil 1987, et märkida Molotov-Ribbentropi pakti sõlmimise aastapäeva ja leinata Adolf Hitleri ning Jossif Stalini süütuid ohvreid.

Grupp eestlasi ja Läti „Helsingi 86" valvegrupp on samuti oma kaaskodanikke üles kutsunud, mälestama selle pakti aastapäeva ja leinama selle kokkuleppe ohvreid Tallinna Raekoja ees ja Vabadusmonumendi juures Riias, sinna lilli asetades.

Nagu Te teate, oli Molotov-Ribbentropi paktis kolm salaprotokolli, mis lubasid Nõukogude Liidule Baltimaad. Vaatamata nende salaprotokollide mõjule II maailmasõja käigule ja lõpuolukorrale Baltimaadel ja Ida-Euroopas, ei ole nende olemasolu ametlikult tunnustatud ega neid avaldatud. Arvestades Teie püüdeid tuua N. Liidu ühiskonda suuremat avameelsust ja ausust, loodame et te mõistate ka Balti rahva soove avalikult mälestada oma kaotusi ja heita valgust nii tähtsale ajaloolisele seigale kui selle pakti sõlmimine.

Oleme hoolega jälginud hiljutisi sündmusi N. Liidus, kaasa arvatud mälestustseremoonia Riias 14. juunil. Et see demonstratsioon üldse aset sai leida ja seda kohe laiali ei aetud, näitab Teie valitsuse respekti oma kodanike inimõiguste vastu.

Siiski oleme mures pingutuste pärast, mis aset leidsid selle kokkutulemise takistamiseks — nagu näiteks ühe demonstratsiooni-organiseerija kahtlasel põhjusel arreteerimine just paar päeva enne demonstratsiooni toimumist, ning teise organiseerija vägisi maalt välja saatmine paar päeva hiljem.

Kui Te lasete kodanikel 23. augustil rahupäraselt demonstreerida Vilniuses, Riias ja Tallinnas, näitate Te sellega jälle oma valitsuse soovi kõnevabaduse ja koosolekuvabaduse austamiseks, nii nagu see N. Liidu põhiseaduses ette on nähtud.

Et edasiselt näidata oma valit-

(Järg lk. 8)

Komment

Käesoleval suvel
partei juhi Turner'i
le muredele lisand
isiklikud probleemid
lematult on tal
lühikesel parlamend
suvevõlude nautimis
on ebameeldivad
ringküsitluse tulemu
alusel liberaalide poo
on tunduvalt vähene
koha andnud sots
NDP'le, kes vaatamat
tuolulisele sise- ja
kale on osanud võita
na poolehoiu.

Kahtlemata mõjub
enesetundele alandav
jaolu, et osa valijate
liberaal-partei poolda
nemise osaliselt põhju
ma isiklik juhtimise
lähemate kaastööliste
töö-oskuse puudus nin
mus Jean Chretien'i o
matest võimetest parte
sel. Samuti on partei
tavalt mõjunud mit
mustega kaastööliste ä
kumine Turner'i bü
juhtivate isikutena o
aega kaasa aidanu
poliitika koordineer
sellega ei ole kergesti
vad.

Partei peakorterist
hulgas on kahtlemata
teks liberaalide peres
riiklku valimiskampaa
dinator Sharon Sc
Turner'i peasekretär
Richardson, kes mõle
duvad oma lahkumis
ühendusse viimast T
või ringküsitluste tul
Schollar kavatseb eda
teoloogia alal ja kaua
ner'i sõbra Richardso
mine teeb meelehead
juhtivale liberaalile.
samast Richardson'i
ringkkonnast on lahku
juseks mainitud tema
mitteküllaldane arv
Lisaks eelpool nimetat
olevat veel oodata Que
vintsi erinõuandja
Tremblay ja partei
eriteadlase Charles B
lahkumist lähemal aj
halvad uudised ei ole
nud heidutada Turne
seid sõporu, kes
kindlalt, et need dese
sed ei põhjusta tema t
mist ja ta on suute
büroo ametkonda re
rima ja taastama vali
dust.

Kuna sotsialistlik N
dab pidevalt oma p
Kanada valijaskonnas,
võibolla vajalik nende
tel kaasajooksikutel
lähemalt selle vastuolul
lubaduste, sihtide ja
oonidega, mis on esil
nende 269-leheküljelis
juhtkirjas. Oma kahe
töötuse likvideerimise j
dusliku sõltuvuse lõpe
tuleks pankade ja e
riigistamine, era-kin
kompaniide likvideerim
nukitööstuse riigis
pensioni-plaanide üle
valitsuse poolt ja tuum
made sulgemine; ur
vanduste sulgemine ni
guste tuumarelvastuse
tavate uurimuste, ma
ning osade ekspord
impordi-keeld. Mui
puudu juhendis ka ND
lubadus vastuvõetud
oonide kohaselt Lääne-

iira ja poja Jaanusega Rootsi
. Tiit Madisson oli ka tegev
,,Rahva Hääl'' teda eriliselt

orite kiri
hile

enaatori kirja tõlke, mis 18.
ile saadeti. ,,Rahva Hääle''
assi artikkel, mis nimetab
e Liidu siseasjadesse sekku-

aaskodanikke üles kutsunud, mä-
estama selle pakti aastapäeva ja
ejnama selle kokkuleppe ohvreid
allinna Raekoja ees ja Vabadus-
onumendi juures Riias, sinna
lli asetades.

Nagu Te teate, oli Molotov-
Ribbentropi paktis kolm salapro-
okolli, mis lubasid Nõukogude
Liidule Baltimaad. Vaatamata-
ende salaprotokollide mõjule II
maailmasõja käigule ja lõpuolu-
orrale Baltimaadel ja Ida-
Euroopas, ei ole nende olemasolu
metlikult tunnustatud ega neid
valdatud. Arvestades Teie püü-
leid tuua N. Liidu ühiskonda
uuremat avameelsust ja ausust,
oodame et te mõistate ka Balti
ahva soove avalikult mälestada
oma kaotusi ja heita valgust nii
ahtsale ajaloolisele seigale kui
selle pakti sõlmimine.

Oleme hoolega jälginud hiljutisi
sündmusi N. Liidus, kaasa arva-
ud mälestustseremoonia Riias 14.
uunil. Et see demonstratsioon
ildse aset sai leida ja seda kohe
iali ei aetud, näitab Teie valitsu-
e respekti oma kodanike inim-
iguste vastu.

Siiski oleme mures pingutuste
ärast, mis aset leidsid selle kok-
kutulemise takistamiseks — nagu
näiteks ühe demonstratsiooni-
organiseerija kahtlasel põhjusel
arreteerimine just paar päeva enne
demonstratsiooni toimumist, ning
teise organiseerija vägisi maalt
välja saatmine paar päeva hiljem.

Kui Te lasete kodanikel 23.
augustil rahupäraselt demonstree-
rida Vilniuses, Riias ja Tallinnas,
näitate Te sellega jälle oma valit-
suse soovi kõnevabaduse ja koos-
olekuvabaduse austamiseks, nii
nagu see N. Liidu põhiseaduses
ette on nähtud.

Et edasiselt näidata oma valit-

(Järg lk. 8)

Kommentaarid

Käesoleval suvel on liberaalpartei juhi Turner'i riiklikkudele muredele lisandunud veel isiklikud probleemid, mis kahtlematult on tal takistanud lühikesel parlamendi vaheajal suvevõlude nautimist. Kindlasti on ebameeldivad üleriikliku ringküsitluse tulemused, mille alusel liberaalide pooldajate arv on tunduvalt vähenenud ja esikoha andnud sotsialistlikule NDP'le, kes vaatamata oma vastuolulisele sise- ja välispoliitikale on osanud võita valijaskonna poolehoiu.

Kahtlemata mõjub Turner'i enesetundele alandavalt ka asjaolu, et osa valijate arvates on liberaal-partei pooldajate vähenemise osaliselt põhjustanud tema isiklik juhtimise ja oma lähemate kaastöölistega koostöö-oskuse puudus ning veendumus Jean Chretien'i oskuslikkumatest võimetest partei juhtimisel. Samuti on parteile kahjustavalt mõjunud mitme kogemustega kaastööliste äkiline lahkumine Turner'i büroost, kes juhtivate isikutena on kauemat aega kaasa aidanud parteipoliitika koordineerimisel ja sellega ei ole kergesti asendatavad.

Partei peakorterist lahkunute hulgas on kahtlemata tuntumateks liberaalide peres senine üleriiklku valimiskampaania koordinator Sharon Schollar ja Turner'i peasekretär Douglas Richardson, kes mõlemad keelduvad oma lahkumise põhjusi ühendusse viimast Turner'iga või ringküsitluste tulemustega. Schollar kavatseb edasiõppimist teoloogia alal ja kauaaegse Turner'i sõbra Richardson'i lahkumine teeb meelehead mitmele juhtivale liberaalile. Kuid kitsamast Richardson'i sõprusringkonnast on lahkumise põhjuseks mainitud tema nõuannete mitteküllaldane arvestamine. Lisaks eelpool nimetatud kahele olevat veel oodata Quebec'i provintsi erinõuandja Michele Tremblay ja partei-poliitika eriteadlase Charles Bouchard'i lahkumist lähemal ajal. Need halvad uudised ei ole aga suutnud heidutada Turner'i lojaalseid sõporu, kes usuvad kindlalt, et need deserteerumised ei põhjusta tema tagasiastumist ja ta on suuteline oma büroo ametkonda reorganiseerima ja taastama valijate usaldust.

Kuna sotsialistlik NDP laiendab pidevalt oma poolehoidu Kanada valijaskonnas, siis oleks võibolla vajalik nendel naiivsetel kaasajooksikutel tutvuda lähemalt selle vastuolulise partei lubaduste, sihtide ja resolutsioonidega, mis on esile toodud nende 269-leheküljelises partei juhtkirjas. Oma kahe peasihi, töötuse likvideerimise ja majandusliku sõltuvuse lõpetamiseks tuleks pankade ja ettevõtete riigistamine, era-kindlustuskompaniide likvideerimine, lennukitööstuse riigistamine, pensioni-plaanide ülevõtmine valitsuse poolt ja tuuma-jõujaamade sulgemine; uraani-kaevanduste sulgemine ning igasuguste tuumarelvastuseks tarvitavate uurimuste, materjalide ning osade ekspordi- ning impordi-keeld. Muidugi ei puudu juhendis ka NDP kindel lubadus vastuvõetud resolutsioonide kohaselt Lääne-Euroopa kaitsest loobumine ja sealasuvate vägede tagasi toomine Kanada pinnale. Nimetatud on ka Põhja-Ameerika kaitse-organisatsioonist väljaastumine ja Kanada erapooletuks tuumavabaks piirkonnaks deklareerimine, millisel juhul saavat riigikaitse-kuludeks minevaid summasid kasutada sotsiaalseks hoolekandeks. Kui uskuda NDP-laste lubadustesse, et nad ütlevad, mida nad teevad ja teevad, mida on ütelnud, siis on Kanada valijaskonnal kahtlemata oodata NDP võimuletulekul diktaatorlikku sotsialismi ja eramajanduse kaotamist või piiramist, mis muidugi mõjub halvavalt majanduselule ja sellega kaasuvalt praegusele kõrgele elatistasandile. Enneaegse valijaskonna mure leevendamiseks radikaalsete muudatuste rakendamise üle Kanada traditsioonilises eramajanduses, alustas NDP juhtkond selgituskampaaniaga, mille alusel kõik juhendis ettenähtud muudatused ei tule rakendamisele koheselt, vaid vastavalt majanduslikule vajadusele ja olukorrale. Rahvusvaheliste kompaniide Kanada osakondade sulgemise tõttu töötuks jäänuile on lohutuseks NDP lubadused tööstuse ja suurte ettevõtete riigistamiseks ning sellega töötaoleku lõpetamiseks.

Kahtlemata ei arvesta aga paljud sellega, et demokraatliku korra juures on vajalik tasumaksmine nende tööstuste endistele omanikkudele, milline summa asjatundjate arvates on umbes $335 miljardit dollarit. Sellise suure kapitali saamiseks tuleb NDP'l kahtlematult riigistada ka kindlustusseltsides olevad tööliste pensioniplaanid, mida arvestatakse $175 miljardile. Muidugi saavutatakse sellise tehinguga NDP unistus täielikule riiklikule omandile ja tööpuuduse kaotamisele, kuid kaotatakse rahvusvaheliste majandusringkondade usaldus oma kapitali paigutamiseks Kanadasse, mida arvestatakse praegu ainult tuumajõu elektrijaamadesse paigutatuna $135 miljardi ümber. Traditsioonilisele kivisöe-küttele tagasiminek kutsuks kindlasti esile üldise paanika ja tuhandete tööliste vallandamise uraani-kaevandustes ja elektrijõujaamades. Samuti murettekitav on NDP seisukoht rahvusvahelise kaubanduse suhtes, kuna soovitakse Kanada turul näha ainult Kanadas valmistatud saadusi, arvestamata Kanada hellitatud tarbijaskonda. Oma praeguse valijate poolehoiu kõrgseisu säilitamiseks oleks NDP'l vajalik lihtsalt need radikaalsed lubadused unustada, ja sõnamurdjana mõtelda üldisele rahva heaolule.

h. kivi

Finn Carpet Care

PUHASTAME

seinast-seina, lahtiseid ja idamaiseid vaipu, mööblit ◦ auto sisemust ◦ kahjustusi üleujutamiste puhul, seinu ja põrandaid.

◦ Scotchgard ◦
kodudes ◦ kontorites

225-1749

Pentti *Peter*

Ohtlik Nikaraagua!

Sandinistid ja terrorism Nikaraaguas enne ja pärast revolutsiooni

Aastal 1966 toimus Havanas Kuuba diktaatori Fidel Castro poolt korraldatud nõndanimetatud ,,Kolme kontinendi konverents'' (Esimene Konverents Aasia, Aafrika ja Ladina-Ameerika Rahvaste Solidaarsuse Organiseerimiseks) millest võttis osa 500 delegaati peaaegu kõikidest maailma-maadest, kes esindasid vasakpoolsete gruppe, et organiseerida ülemaailmset revolutsioonilist liikumist.'' Kahe sellise grupi ,,Frente Sandinista de Liberacion National'' (FSNL) ehk sandinistide ja Palestiina Vabastus-organisatsiooni (PLO) esindajad kohtusid siin esmakordselt. N. Liidu vahendusel otsustati saata aktiviste Ladina-Ameerika, Aafrika ja Araabia maadest Kuuba ja Põhja-Korea õppelaagreisse — terrorismi studeerima.

SIDEMED PLO'ga

Kohe pärast konverentsi alustasid PLO terroristi-kandidaadid oma väljaõpet Kuubas. Kui nad lõputunnistused kätte said, asutasid nad omaenda treeningulaagrid selle rahvusvahelise spordi tarvis — alguses Jordaanias ja siis Liibanonis, Süürias, Alzheerias, Lõuna-Jeemenis ja Liibüas. Ka sandinistid olid teretulnud ja USA Välisministeeriumi (State Department) poolt väljaantud raamatu ,,The Sandinistas and Middle Eastern Radicals'' järgi olid varaste PLO poolt välja õpetatud terroristide hulgas ka praegune Nikaraagua siseminister Tomas Borge, siseministri abi René Vivas ja Välise Koostöö minister Henry Ruiz.

Borge, üks üheksast sandinistide ,,comandante'dest'', olevat oma terroristi-väljaõppe saanud ühes PLO baasis Liibanonis aastal 1969. Seitsmenda aastakümnendi algupoolel oli ta sageli-nähtud külaline Damaskuses ja Beirutis, kus ta esindas nii sandiniste kui ka Kuubat. USA Välisministeeriumi andmete kohaselt oli ta sel ajal Castro saadikuks PLO juures.

Kui sandinistide esindaja Benito Escobar kohtus kolme PLO esindajaga aastal 1969 Mexico City's, tegi ta kindlaks et 60-meheline sandinistide grupp viiakse väljaõppele Liibanoni. Sellest ajast peale on sandinistidel olnud tihedad sidemed kõikide PLO rühmituste ja harudega.

PLO kaudu said sandinistid ka raha ja relvi Liibüa diktaatorilt Moammar Khaddafilt.

Sandinistidest PLO terroristidekooli lõpetajad hakkasid elavalt osa võtma mitmetest terrori-aktsioonidest. 6. sept. 1970. toimunud Iisraeli lennuki hõivamise katse, kus naisterrorist Leila Haled komandojuhina kuulsaks sai, näitas ,,sandinistide solidaarsust'', sest üks tulevahetusel surmasaanuist oli Nikaraaguast pärit terrorist Patrick Arguello Ryan. Tänapäeval on Arguello nimi Nikaraaguas au sees ja teda peetakse rahvuskangelaseks — isegi üks suur elektritootmise tamm Nikaraagua jõel on nimetatud tema järgi.

Hiljem said veel mitmed sandinistid surma, kui kuningas Husseini beduiini ihukaitseväelased PLO kasvandikega kokku põrkasid ja pärast suuremat käsikähmlust nad Jordaaniast välja ajasid. Sandinistide esindaja Jorge Mandi ütles intervjuul Kuveidi ajakirja ,,Al Watan'' reporterile: ,,Mitmed sandinistide üksused olid väljaõppel PLO baasis Jordaanias . . nikaraagualaste ja palestiinlaste verd valati võitlustes Ammanis ja teistes Jordaania linnades ,,musta septembri'' lahingute vältel.''

Aastal 1978 avaldati ühine kommünikee PLO ja sandinistide esindajate poolt, kus kinnitati ,,solidaarsuse sidemeid'' nende kahe organisatsiooni vahel. Ühiselt kuulutati sõda ,,jänki imperialistidele ja Iisraeli rassistidele'', ning lisati, et neid mõlemaid esindab Somaza valitsus Nikaraaguas.

Jõuk ,,contra'' nikaraagualasi, relvastatud valitsusväelaste käest vallutatud Kalashnikov automaatidega. Pikajuukseline mees esiplaanil on indiaanlasest geriljavõitlejate päälik ,,El Coyote''. Mehel tema kõrval näib olevat USA M1 ,,Garand'' automaatpüss (II maailmasõja aegne).

Kui sandinistid Nikaraaguas võimu üle võtsid, kinnitas PLO juht Yasser Arafat: ,,Sandinistide ja Nikaraagua rahva võit on ka meie võit!''

SIDEMED LIIBÜAGA

Enne veel kui kommunistlikud sandinistid Managuas võimule tulid, kutsus Moammar Khaddafi külla Ladina-Ameerika revolutsiooniliste liikumiste juhid oma igaaastaseks ,,Rohelise Raamatu'' konverentsiks Benghazis. Aastal 1979 lubati sealt sandinistidele laialdast majanduslikku ja poliitilist toetust. Sandinistide delegatsiooni olevat juhtinud PLO laagreis väljaõppe saanud praegune Nikaraagua siseminister Tomas Borge.

Niipea kui sandinistid Managuas 1979. a. juulis võimule tulid, muutus sandinistide roll N. Liidu terrorismi-võrgus palju tähtsamaks kui varem.

Nende õppeaeg oli möödas; nüüd võisid nad teisi välja õpetama hakata. Kuubalaste ja nõukogudelaste juhendusel ongi Nikaraagua muutunud Ladina-Ameerika geriljavõitlejate-terroristide väljaõppe-keskuseks. Ning peale Lähis-Ida terroristide on neil veel sidemeid IRA (Iiri Vabariiklik Armee) ,,provodeks'' nimetatud terroristliku osakonnaga; siis ETA (baskide) terroristidega Hispaaniast ja Baader-Meinhofi jõuguga Lääne-Saksamaalt, mis end ,,Punaarmee Fraktsiooniks'' nimetab.

SANDINISTIDE SEKKUMINE LADINA-AMEERIKA POLIITIKASSE

Nikaraagua on N. Liidu baas Ladina-Ameerika mannermaal ning sandinistide vaen ,,jänkide'' vastu ei alanud mitte ameeriklaste toetusega ,,contradele'', nagu nad väidavad. Nad toetavad aktiivselt kõiki revolutsioonilisi liikumisi üle terve Ladina-Ameerika, kuid nende kõige lähemaks naabriks ja järgmiseks revolutsiooniliseks sihtmärgiks on Salvador. Kuus aastat tagasi paistis, et Salvador oli, oma terroristliku ,,Farabundo Marti Vabastusrinde'' geriljaliikumise kaudu, varsti kommunistide kätte langemas. Kuid jatkuva USA abistamisaktsiooni tõttu on sealne revolutsioon seni ebaõnnestunud.Ka Hondurases ja Guatemalas ei ole neil rohkem õnne olnud. Seetõttu on nende sihtmärgid viimasel ajal lõuna poole nihkunud. Reas Lõuna-Ameerika riikides, nagu Columbia, Peruu, Boliivia ja Tshiili, finantseeritakse revolutsiooni uimastitega-kaubitsemise kaudu.

Oma 1986. a. märtsis kongressi ees peetud kõnes näitas USA president Ronald Reagan fotot Federico Vaughan'ist, kes on Nikaraagua siseministri Tomas Borge ,,parem käsi''. Pildil oli näha kuidas Vaughan aitas kokaiini-kotte Los Brasiles'i nimelisel sõjaväelennuväljal Nikaraaguas lennukisse laadida. (Vaata meie

(Järg lk. 8)

Teekond Skandinaaviasse

Lennuväepoisid-tüdrukud Euroopareisil (6)

Neljapäeval, 13. augustil lahkus meie 9-liikmeline Skandinaavia-reisi grupp peagrupist ja jatkas teekonda omal käel. Enne Taanist lahkumist külastasime veel pealinna Kopenhaagenit. Seal käisime ka muidugi nende kuulsas Tivolis. Jäin reisikaaslastega nõusse, et oma 23 krooni eest, mis tuli sissepääsuks maksta, me sealt küll midagi erilist ei saanud.

Taaani paistab olevat vaesemaks jäänud kui vanasti. Vaadeldes sadu jalgrattaid mis on pargitud peajaama juures, ei paistnud silma ühtegi moodsat „10-speedi" või muud spordiratast — olid kõik vanad, väsinud mudelid. Autosid on ka vähe, võrreldes teiste Põhjamaadega — mootorrattaid pole pea üldse.

Kuid Kopenhaageni südalinnas on ilusad tänavad mis on ainult jalakäijaile määratud. Palju suuri ärisid ja palju rahvast ka. Kuulsime ühe nurga peal muusikat mängimas ja kui juurde läksime, nägime 8 süsimustades juustega indiaanlast mängimas ja laulmas oma lugusid, mis olid pärit Lõuna-Ameerika Andi mägedest.

Me Guidoga jäimegi neid veidiks ajaks vaatama ja siis astus meie juurde keegi daam, kes hakkas rootsi keelt rääkima. Kui ta nägi, et me seda keelt ei valda, läks üle inglise keelele. Kui kuulis et olime eestlased Kanadast, näis ta olevat rõõmsalt üllatunud — ütles, et ka tema olevat Eestist pärit ja ta nimi olevat Üxküll!

Taanist viis meie tee edasi Rootsi — Göteborgi. Seal ootas meid väärikas vastuvõtt, mille oli korraldanud Harri Paulus: Göteborgi sadamas võtsime kohvi ühel eesti laeval! Päris tore oli näha eesti lippu laeva mastis. Reeder tuli ise ka meie lauda — ta ütles, et kavatseb tulevikus asutada oma kodu Torontosse.

Võeti autode pardale ja viidi meid Landvetterisse, kus meile hotelliruumid olid varutud. Seal oli meile korraldatud võimas pidu Rootsis-elavate kamraadide poolt. Kohtasime sõpru, keda polnud näinud üle 40 aasta. Meie Skandinaavia-reisi olid korraldanud kamraadid Heino Hallis ja Ilmar Mardla.

Laupäeva hommikul olid meid sõbrad jälle teele saatmas — võtsime rongi Oslosse. Oslo on küll Põhjamaade pärl. Ümbruskonna loodus on imekaunis ja inimesed tunduvad heal järjel olevat. Pühapäeval käisime ka kuulsal Holmenkolleni mäel, seal olime „smörgåsbordil" ühes ilusas restoranis, kust oli haruldane vaade tervele Oslole. Mis mind eriti üllatas oli see, et seal õitsesid parajasti jasmiinid ja pärnapuud — millede õitsemisaeg meie maal oli ammugi möödas.

Kahju et oli pühapäev ja ei saanud äridesse sisse — rahakott taskus lausa sügeles, seal oli palju ilusaid asju saadaval. Ka kultuuriliselt oleks seal olnud palju tegemist — ooper, sümfooniad, rahvakunstilised esinemised . . . Ning tänaval jällegi see Lõuna-Ameerika trubaduuride muusika, mida juba Kopenhaagenis kuulsime. Käisime ka Bygdöy'l Norra Rahvamuuseumis, kus olid huvitavad väljapanekud viikingilaevadest ja muust — oli ka kuulsad Thor Heyerdahl-parved, „Kon-tiki" millega ta üle Vaikse Ookeani purjetas, ja „Ra II" millega ta Aafrikast Ameerikasse sõitis . . . Siis oli seal veel polaarmaade avastajaile pühendatud osakond, kus nägime kuulsat jäämerelaeva „Framme" millega olid jäävangis nii Nansen kui ka Amundsen. Käisime ka Vigelandi skulptuuride pargis. Kui palju on üksainus mees jõudnud oma eluajal kivikujusid välja raiuda!

Esmaspäeval, 17. augustil pidime küllaltki vara jälle raudteejaamas olema, et Stokholmi sõita. Sinna jõudsime kell 3 p.l. Järgmine päev kulus linnaga tutvumiseks ja Eesti Maja külastamiseks. Kasutasime juhust ka Soomes ära käimiseks. Valisime Vikingilaeva, mis lahkus õhtul kell 18.00, sõitis öö läbi ja kolmapäeva hommikuks olime Helsingis. Peab ütlema, et Stokholmi-eelsetest tuhandetest skääridest läbi sõitmine oli väga huvitav. Samuti pean kiitma laeva toitu, mis oli „smörgåsbordi" stiilis, kus oli pea igat sorti kala. Kella 5 paiku hommikul pea igaüks meist ronis koikust välja, et minna vaatama Eesti randa — kuid kahjuks oli udune hommik ja nähtavus väga nigel . . .

Helsingisse saabudes võtsime bussituuri, mis kestis 3 tundi. Hiljem kõndisime ise vähe ringi. Ma ei söönud muud kui turult ostetud suitsuräimi — mäletate ehk veel, sellises puulaastudest korvis, värskelt suitsetatud ja kuldsed, jämeda soola tükid veel peal . . . Magustoiduks sai kaunaherneid ja maasikaid, mis parajasti hooaja lõpukorral olid.

Helsingis me läksime Guido venna hauda otsima Hietaniemi kangelaskalmistul, aga peale mitmetunnist otsimist Ülo Tominga hauda ei leidnud, siis tuli välja, et eestlaste põrmud on hoopis Malmi surnuaial. Pooled meist läksid siis taksoga sinna — see on 15 km südalinnast. Teised soovisid selle asemel Stockmani äri uurida. Nii läks meil Helsingis.

Tagasi sõites oli Eesti rand näha, tegi meele härdaks. Nii ligidal ja siiski nii kaugel. Mitmel olid pisarad silmis.

Jällegi oli laeval korralik õhtueine ja hiljem tants — noorematele muidugi disco. Neljapäeval, 20. augustil ärkasime juba Rootsi vetes. Kuid valitses udu ja ei näinud enam midagi neist ilusatest skääridest. Pärast rikkalikku hommikueinet olime jälle tagasi Rootsi pinnal, rikastunult tollivabade saadustega.

Peale lõunat sõitsime rongiga Nyköpingisse. Seal olid Ilmar Mardla naine ja tütar meil kahe autoga vastas. Nad võtsid meid lahkesti vastu ja majutasid meid oma korterisse. Peale lõunat tuli Ilmarile idee, et läheme kalale. See oli väärt mõte ja me sõitsime tema suvilasse. Asusime viiekesi Ilmari purjepaati ja sõitsime Läänemere suunas saarte vahele välja. Guido sai ühe ahvena ja mina teise. Ilmar ja Kalju Jõgi panid võrke sisse, aga järsku hakkas kibekiire, sest udu oli maha tulemas! Oligi kodu poole tüür, aga tuttavate saarte asemel tulid võõrad kohad vastu. Varsti olime seal, kus need kuulsad Läänemere lained kohavad! Edasi minnes oleks varem või hiljem kerkinud ette kas Saaremaa või Pärnu rand. Otsustasime üksmeelselt ümberpööramise kasuks ja lõpuks jõudsimegi Ilmari stüügasse tagasi. Võtsime kõvad rohud ka, et külmetus kallale ei tuleks, ning tänasime Issandat oma pääsu eest. Jaak, kurat . . . ja kõik need teised sõnad, jalad on juba põhjas!

Järgmisel hommikul tegime kõrvalhüppe Oskarshamn'i, et külastada üht vana sõpra. Udu vahepeal kadus ja poisid tõid jälle võrgud välja. Seal oli sees mitu ilusat latikat, ahvenaid ja muid kalu. Need suitsutati ära ja me saime need teemoonaks.

Kui küsitakse, kuidas inimesed Rootsis elavad, siis ma ütleksin, väga hästi! Oskarshamnis vana sõpra külastades olid laual põhjapõdra kotletid ja järgmisel päeval tõi naaber kandikul kitseprae! Augusti lõpul olid kirsid veel puu otsas, metsa all oli mustikaid ja pohlasid igal pool ja aias olid valmis suhkruherned! Mida te veel soovite?

Naasnud Stokholmi oli kamraad Heino Hallis meil jaamas vastas ja me läksime ta suvilasse öömajale. Järgmine päev näitas ta meile Sigtunat ja muid tähtsamaid kohti Mälari järvel, kus eestlased vanal ajal pahandusi tegid. Kuid kaua ei olnud meil aega ringi vaadata, sest me pidime ju 23. augustil Musta Lindi Päeva demo'st osa võtma. Osavõtjate arv ei olnud just väga suur, lätlased olid kõige paremini esindatud. isegi üks läti noormees (Silaraups — toimetaja märkus) võttis sõna, kes olevat just vähe varem Riias nende Vabadussamba juures protesti korraldanud. Ei jõua ära imestada, et ta Lätist nii lihtsalt välja saadeti.

Väga suur huvi demo vastu näis olevat rootsi TV-meestel ja ka N. Liidu filmimehel, kes jäädvustas iga momedi. Ma ei tea, kas seda kõike Moskvas näidati, aga me võisime end ise õhtul rootsi TV-s näha. Terve kari politseiametnikke oli ka kohal, aga neil polnud seal miskit otstarvet, kuna see oli vaikne meeleavaldus. Ning päris vene saatkonna värava ette nad meid ei lasknud nagunii. Eestlastest võttis Jaak Jüriado sõna rootsi keeles, millest me midagi aru ei saanud.

See oli viimane päev Rootsis — siis algas tagasisõit. See kestis läbi öö magamisvagunis. Läksime Ostendest Belgia parvlaevale, et sõita Doverisse. Belgias nägime vähemal määral veel sõjavaremeid. Neid ei ole mujal enam näha, välja arvatud mõned kirikud, mis on meelega varemetesse jäetud, nagu süüdistuste ja meeldetuletusena . . .

Londonisse tagasi saabudes veetsime ühe öö veel Regency hotellis, kohe Eesti Vabariigi saatkonna lähedal. See vist oli kõige uhkem hotell kogu meie reisi vältel — isegi vannitoas oli telefon! Gatwicki lennuväljale sõitsime minibussiga, et pakkidega hakkama saada, ning seal algas hirmus ootamine. Jumbo 747 Boeingil oli midagi viga. Alles 3 tunni pärast saime õhku. Kuid siis tulime otse Torontosse. See kuu läks nii imekiiresti — ning hästi. Meie terve seltskonna poolt olgu suuremad tänud korraldajatele, kelleks olid Kalju Jõgi Torontos, Kalju Toom Inglismaal ja Heino Hallis ning Ilmar Mardla Rootsis. Kerge on härrat mängida kui magamiskohad on ette kinni pandud ja soodsamate hindadega kui koha peal oleks saanud. Head nägemist Austraalias!

ILMAR JÕGI

Laevasõidul skäärides. Vasakult Guido Toming, pr. Lanno, Peeter Lanno, Ilmar Jõgi, Leo Keerberg. **Foto: K.Jõgi**

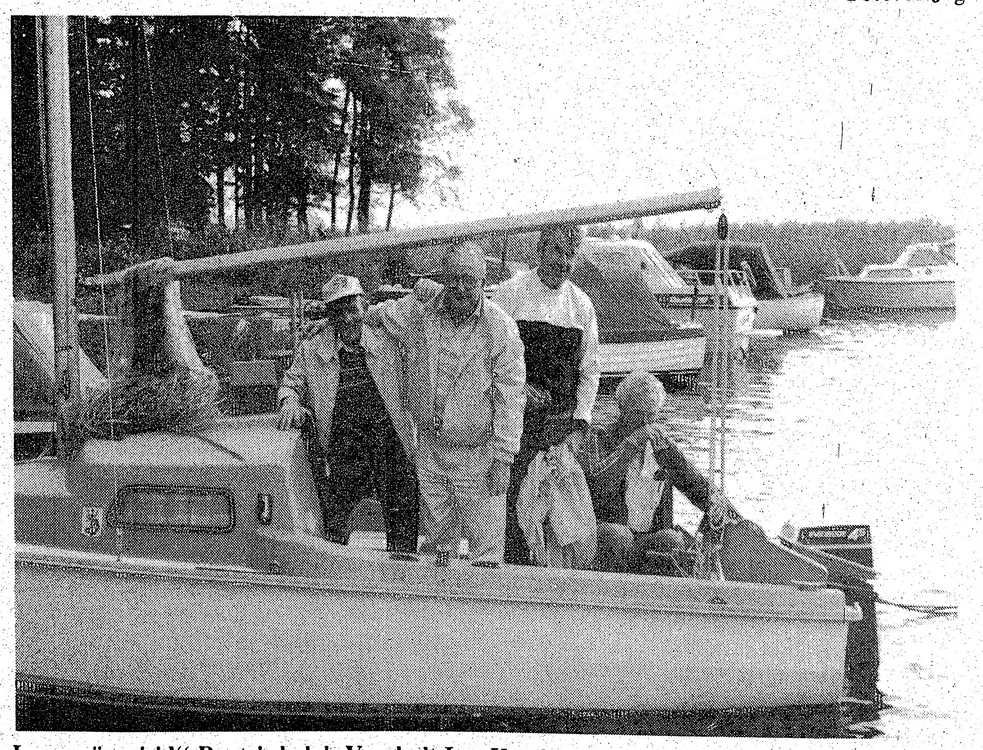

„Lennuväepoisid" Rootsis kalal. Vasakult Leo Keerberg Kaliforniast, Guido Toming ja Ilmar Jõgi Ontariost, Ilmar Mardla Rootsist. **Foto: K. Jõgi**

Soomes avastati 1000-aastane linn

Soomes, Hämeenlinna lähedal Varikonniemel leiti viikingiaegne ärikeskus. Muuseumiametnike uurimuste kohaselt ärikeskus tõenäoliselt põletati ja selle elanikud surmati 11. sajandil. Varem usuti, et Hämeenlinna ümbruskonda hakati asustama alles sada aastat hiljem, kui Hämeenlinn rajati.

Toimusid K
Nõupäevad

**Eesti Gaidide ja Sk
toimusid Kotkajärvel n
1987. Soojad hilissuvis
vaheajal liikumist vabas
just roheliselt värvilt üle
Mõni leidis isegi aega lü
otsida kotisoppi linna k
saak paistab sel aastal o**

Nõupäevade algus oli vä
lutatud reede õhtuks,m
toimus piiratud osavõtjasko
kuna suurem osa saabus
laupäeva hommikuks. Gdr.
Mai Kaunismaa näitas
raamatukogust laenatud fi
skm. Silver Kask oma
valguspilte ukraina skaut
gaidide juubelilaagrist, mid
koos teiste eesti gaid- ja
juhtidega oli mõni nädal
külastanud.

Laupäeva hommikul a
varakult. kell 8.45 toimus
päevade avamine ja lipuheis
ne Anton Õunpuu väljakul.
kesed tervitussõnad olid ska
leva juhilt skm. Egber Rung
gaidmaleva juhilt gdr. Anne
nuk alt. Palve luges vane
Elle Palumäe.

Nii laupäeval kui pühapäe
suurem osa ajast reserve
üksuste koosolekuteks. Üh
koosolekuteks tuldi k
mõlemal päeval ainult üks k
seegi piirdus tunniajalise ar
ga. kus peamiselt puudutati
vuskalendri kokkuseadmise
leeme.

Torontos tegutseb neli n
üksust: kaks gaidide lipkor
„Põhjala Tütred" ja „Ra
jad" ning kaks skautide üks
„Kalevi" lipkond ja skau
„Lembitu Malev". Kõigi
üksusil on Kotkajärvel oma
vekindlad püsivehitused. Nõ
vade ajal kasutati neid nii m
miseks kui ka koosolekute
miseks. Peale selle on Anto
napuu väljaku ääres kahek
peamaja ja mujal köögiga
datud kohvik. Lisaks majad
veel katusega kaetud,
seinteta söögisaal. Seetõtt
Kotkajärvel võimalik
suviste telklaagrite pidada k
kutulekuid külmemal aastaa

Üksuste koosolekuil arut
gevuskavu, sõeluti uusi
noortetöö tõhustamiseks.
kokku ajatabeleid ürituste l
miseks ja räägiti paljudest p
suurtest asjadest, mis kõik
dustavad kokku skautlu
gaidluse. Loomulikult ei u
tud ühte tähtsamat element

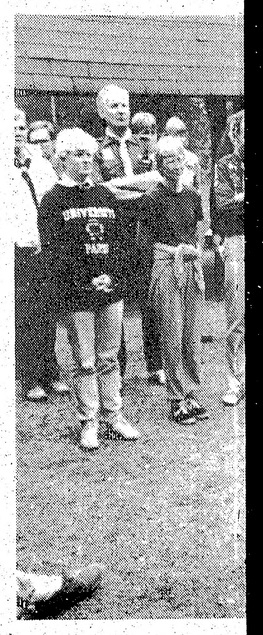

Skm. Ülo Soots peab lo

omes avastati
00-aastane linn

omes. Hämeenlinna lähedal
konniemel leiti viikingiaegne
eskus. Muuseumiametnike
muste kohaselt ärikeskus
ioliselt põletati ja selle
kud surmati 11. sajandil.
m usuti, et Hämeenlinna
ruskonda hakati asustama
sada aastat hiljem, kui Hä-
linn rajati.

sime ühe öö veel Regency
lis, kohe Eesti Vabariigi
konna lähedal. See vist oli
uhkem hotell kogu meie
vältel — isegi vannitoas oli
on! Gatwicki lennuväljale
me minibussiga, et pakkide-
kkama saada, ning seal algas
us ootamine. Jumbo 747
ngil oli midagi viga. Alles 3
pärast saime õhku. Kuid siis
e otse Torontosse. See kuu
nii imekiiresti — ning hästi.
terve seltskonna poolt olgu
emad tänud korraldajatele,
ks olid Kalju Jõgi Torontos,
u Toom Inglismaal ja Heino
is ning Ilmar Mardla Rootsis.
e on härrat mängida kui
amiskohad on ette kinni pan-
ja soodsamate hindadega kui
peal oleks saanud. Head
mist Austraalias!

ILMAR JÕGI

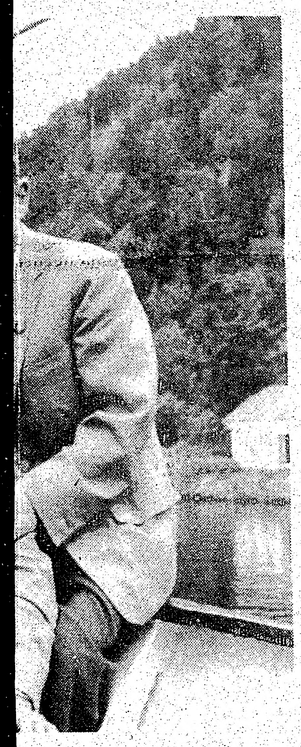

ter Lanno, Ilmar Jõgi, Leo
Foto: K.Jõgi

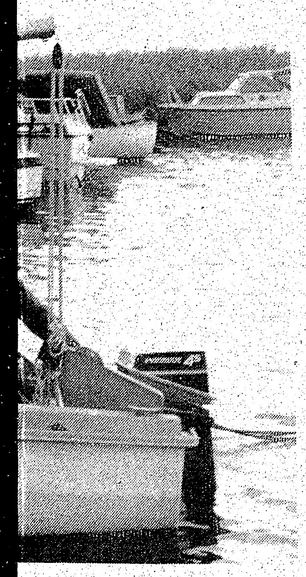

niast, Guido Toming ja Ilmar
Foto: K. Jõgi

Toimusid Kotkajärve Nõupäevad

Eesti Gaidide ja Skautide Malevad Kanadas nõupäevad toimusid Kotkajärvel nädalalopul 11., 12. ja 13. septembril 1987. Soojad hilissuvised ilmad võimaldasid koosolekute vaheajal liikumist vabas looduses, kus vahtralehestik hakkas just roheliselt värvilt üleminema kollasele ja punasele toonile. Mõni leidis isegi aega lühikeseks jalutuskäiguks metsa alla, et otsida kotisoppi linna kaasaviimiseks värskeid seeni. Nende saak paistab sel aastal olevat kuiva suve tõttu kasinavõitu.

Gaid- ja skautjuhtide Nõupäevadest osavõtjaid Kotkajärvel. Foto: E. Aleve

Nõupäevade algus oli väljakuulutatud reede õhtuks,mis ka toimus piiratud osavõtjaskonnaga, kuna suurem osa saabus kohale laupäeva hommikuks. Gdr. Anne-Mai Kaunismaa näitas linna raamatukogust laenatud filmi ja skm. Silver Kask omatehtud valguspilte ukraina skautide ja gaidide juubelilaagrist, mida tema koos teiste eesti gaid- ja skautjuhtidega oli mõni nädal tagasi külastanud.

Laupäeva hommikul alustati varakult. kell 8.45 toimus nõupäevade avamine ja lipuheiskamine Anton Õunpuu väljakul. Lühikesed tervitussõnad olid skautmaleva juhilt skm. Egber Runge'lt ja gaidmaleva juhilt gdr. Anne Orunuk'alt. Palve luges vanemgaid Elle Palumäe.

Nii laupäeval kui pühapäeval oli suurem osa ajast reserveeritud üksuste koosolekuteks. Ühisteks koosolekuteks tuldi kokku mõlemal päeval ainult üks kord ja seegi piirdus tunniajalise aruteluga, kus peamiselt puudutati tegevuskalendri kokkuseadmise probleeme.

Torontos tegutseb neli noorteüksust: kaks gaidide lipkonda — ,,Põhjala Tütred'' ja ,,Rajaleidjad'' ning kaks skautide üksust — ,,Kalevi'' lipkond ja skautüksus ,,Lembitu Malev''. Kõigil neil üksusil on Kotkajärvel omad talvekindlad püsivehitused. Nõupäevade ajal kasutati neid nii majutamiseks kui ka koosolekute pidamiseks. Peale selle on Anton Õunapuu väljaku ääres kahekordne peamaja ja mujal köögiga ühendatud kohvik. Lisaks majadele on veel katusega kaetud, kuid seinteta söögisaal. Seetõttu on Kotkajärvel võimalik peale suviste telklaagrite pidada ka kokkutulekuid külmemal aastaajal.

Üksuste koosolekuil arutati tegevuskavu, sõeluti uusi ideid noortetöö tõhustamiseks, seati kokku ajatabeleid ürituste läbiviimiseks ja räägiti paljudest pisi- ja suurtest asjadest, mis kõik moodustavad kokku skautluse ja gaidluse. Loomulikult ei unustatud ühte tähtsamat elementi selle töö juures — inimest. Üksused on nii head kui on nende juhid. Mõlemad malevad on õnnelikus olukorras, sest kogemustega juhid jatkavad tööd ka eeloleval aastal. Nendeks juhtideks on: skautüksus ,,Lembitu Malev'' — skm. Harold Kivi, ,,Kalevi'' lipkond — nskm. Margus Tae, gaidlipkond ,,Põhjala Tütred'' — ngdr. Margot Nortmaa, gaidlipkond ,,Rajaleidjad'' — ngdr. Ingrid Kütt. Juhtkogudes oli mõningaid muudatusi.

Malevate tegevuskavades on veel sel sügisel kolmepäevane kanuuretk vanemskautidele/-gaididele Algonquini pargis, rühmajuhtide kursus Kotkajärvel, metsajõulupuu, talilaager vanemskautidele/-gaididele aastavahetusel Kotkajärvel. Talvel toimuvad üksuste talilaagrid, hellakeste ja hundude talipäev, laskevõistlused, skautide ja gaidide salgavõistlused, hundude pesadevaheline võistlus. Gaididele ja skautidele korraldatakse traditsiooniline linnamäng. Jüripäeva paraad toimub ka eeloleval aastal, kuid võib tulla muudatusi läbiviimise viisis. Kavatsetakse osavõtta küüditamise aastapäeva jumalateenistusest koos teiste balti noorteorganisatsioonidega. 1988. a. suvel toimub Kotkajärvel malevate suurlaager, milleks eeltööd juba käigus. Viimane suurlaager peeti kuus aastat tagasi 1982 ,,Hõbejärve'' nime all.

Lisaks eeltoodule kavatsevad üksused panna rõhku mõningaile üritusile. Neist võiks nimetada ,,Põhjala Tütarde'' jõululaata, ,,Rajaleidjate'' operatsiooni ,,Pirukas'', mis seisab tulu hankimises pirukate müügi kaudu. Poisteüksusist ,,Lembitu'' saadab ühe poisi Austraaliasse maailmaskautluse 16. jamboreele, mis toimub aastavahetusel 1987/88. Poisiks on mõõgamees Robert Kruus. Ta on ainuke eesti skaut, kes võtab jamboreest osa. Eesti esindamine sellel rahvusvahelisel kokkutulekul läheb maksma 4000 dollarit, mis loodetakse kokku saada mitmel viisil. ,,Kalevi'' lipkond kavatseb hakata jälle ehitama. Plaanis on lipkonna kodu laiendamine Kotkajärvel.

Laupäeval toimus huvitav loeng Kotkajärve loodusest koos jalutuskäiguga. Lektoriks oli skm. Ülo Soots. Õpiti tundma peamaja ja köögi ümbruses kasvavaid puid ja nende eestikeelseid nimesid. Sama päeva pärastlõunal leidis ka järgmise suurlaagri juhtkond mahti teha kahetunnine matk tuleva suvistele laagriradadele. Matk oli ümber Kotkajärve. Ka Kotkajärve veteranidele oli uudiseks, et käik tehti kuivade jalgadega, kuna teekond läbis soiseid alasid, mis ainult erakordselt põuase suve tõttu olid läbipääsetavad.

Peale õhtusööki toimus kohviku juures. tunniajaline lõke, mida juhtis skm. Jaan Lepp ja sisustasid mitmed juhid kordamööda. Hoogsalt läbiviidud ettekanded ja lõkkele järgnenud maisi söömine koos seltskondliku osaga jättis koosolijaile hea mulje.

Pühapäeva hommikul pidas palvuse nskm. Pearu Tamm. Mõlemate malevate ühistel nõupidamistel juhatas koosolekuid ngdr. Ingrid Silm, protokollisid ngdr. Maimu Nõmmik ja nskm. Kaarel Truuvert.

Nõupäevad lõppesid päikesepaistes pühapäeva pärastlõunal. Lipp langetati gaidide hümni saatel. Gaidmaleva juht gdr. Anne Orunuk ja skautmaleva juht skm. Egbert Runge leidsid oma lühikestes sõnavõttudes, et nõupäevad olid hästi õnnestunud. Et keegi ei kannatanud tühja kõhtu see oli tubli pereema Eda Loo teene. Selle eest anti pr. Loo'le tänutäheks ngdr. Ingrid Kütt'i poolt Kotkajärvel valmistatud kunstilooming.

Nõupäevade teine osa, mida nimetatakse aastakoosolekuks, toimub Toronto Eesti Majas pühapäeval, 4. oktoobril. See tegeleb peaasjalikult skautluse ja gaidluse ,,bürokraatliku'' osaga — aruanded, eelarved, valimised. Vahepeal algab aga organisatsioonide kõige tähtsam tegevus — poiste ja tüdrukute iganädalased koondused.

Olgu siinkohal mainitud lehelugejaile, kelledel kodus eesti keelt valdavaid noori järgmised telefoninumbrid lahkeks kasutamiseks:

,,Põhjala Tüdred'' (ngdr. Margot Nortmaa) — 759-7230.

,,Rajaleidjad'' (ngdr. Ingrid Kütt) — 927-7790.

,,Lembitu Malev'' (skm. Harold Kivi) — 221-9735.

,,Kalev'' (nskm. Margus Tae) — 621-4144.

E. A.

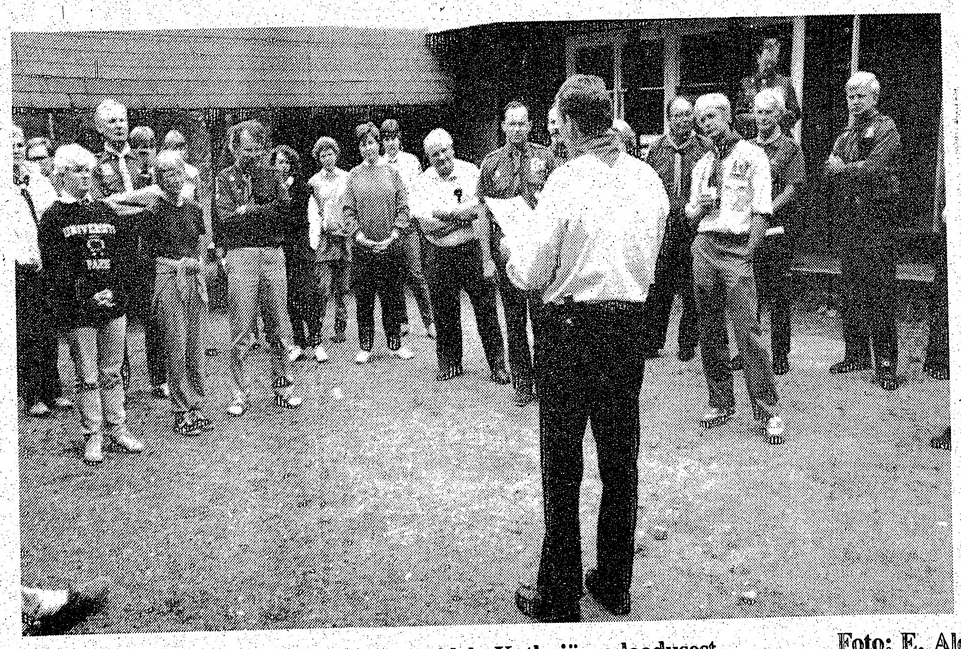

Skm. Ülo Soots peab loengut noortejuhtidele Kotkajärve loodusest. Foto: E. Aleve

Metsaküla '87

Toronto Gaidrühma ,,Põhjala Tütarde'' gaidide ,,Metsaküla'' suvelaager toimus 28. juunist kuni 4. juulini Kotkajärve metsas ja see õnnestus hästi. Osa võtsid 16 tüdrukut, nendest neli vanemgaidi laagri juhtidena. Laagrijuhi Lee Metsalo juhtimisel oli kava huvitav ja ka väga õpetlik.

Rõhk oli pandud iseseisvusele. Gaidid ise püstitasid telgid, valmistasid toidud, korraldasid lõkked ja ka kütsid endi jaoks sauna. Pühapäeval toimus parve ehitamine. Tüdrukud haamerdasid lauad raamile ja panid ,,styrofoami'' alla. Parv läks kiiresti vette ja leiti, et see isegi seisis vee peal. Toredamat mänguasja leida ei saanud.

Järgmistel päevadel, kuigi vihma sadas, käis tegevus kavakohaselt edasi. Külalislektor Hilja Jukkum rääkis eesti toitudest ja ka nende saamisloost ja valmistamisest. Gaididele eriti maitses enda valmitatud toit. Eesti toidud nagu seenepirukad, odrajahu karask, korbid ja kringel gaidide poolt pr. Jukkumi abiga.

Kui päike jällé paistma hakkas oli palju tegevust Kotkajärvel. Ngdr. Silvi Verder korraldas metsamängu, mis tutvustas Kotkajärve maa-ala gaididele, kuna mõned olid esimest korda seal. Silvi abiga tehti ka liivaküünlaid, mis olid värvilised ja huvitavate kujudega.

Kolmapäeva õhtul 1. juulil Kanadapäeva tähistamiseks korraldati ilutulestik järve ääres. Järves peegelduvad tuled moodustasid ilusa pildi. Sellel päeval ka tehti ettevalmistusi laagri suuremaks sündmuseks, üleöö matkaks.

Neljapäeva hommikul, peale hommikusööki, seljakotid seljas, sammusid gaidid metsa matkajuhi Pearu Tamme järel. Peale mõnetunnist matkamist jõudsime kohale Koprajärve kaldale, kuhu püstitasime laagri. Seal keetsime toidud laagri tulel ja valmistasime ehitused looduses leiduvatest materjalidest. Reede hommikul siirdusime tagasi laagriplatsile.

Reede õhtul toimus suurlõke koos mängu, nalja ja lauluga. Laupäeval oli ametlik lõpetamine. Tüdrukud võitsid auhindu ning gaidjuhtidele ja pereemadele anti üle kingitused. Suur tänu juhtidele Lee Metsalo, Ingrid Silm, Ellen Silm, Liisa Novek ning pereemadele Silvi Verder ja Silvi Karhunen.

Laager lõppes lipulangetamisega ja vaikse lauluga. Raske oli uskuda, et laager oli nii kiiresti lõpule jõudnud.

Uued poisid Lembitu Malevasse

Skautüksus Lembitu Malev alustab uut tegevusaastat laupäeval, 26. septembril kell 11.00 hommikul piduliku koondusega Peetri kiriku ruumides. Lembitu Malev värbab uusi poisse skautluse ridadesse: noolepoisid alates 7., skaudid alates 11. ja vendurskaudid alates 14. eluaastast. Uute poiste registreerimiseks ja skautluse informatsiooni saamiseks kasutada telefone 221-9735 — maleva juht Harold Kivi, 766-5107 — maleva vanem Heino Jõe, 485-9889 — noolepoiste parviku juht Enno Agur. Teadaolevatele noolepoisi-ealistele saadetakse välja kirjalik kutse ,,Meie ootame sind''.

Eestikeelsed
RAAMATUD, AJAKIRJAD, AJALEHED, BROSHÜÜRID JM., fototaipi masinatega
kiiresti ja soodsate hindadega.
ESTO TYPESETTING CO.
Tel. 733-4550
120A Willowdale Ave.
Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

SPORT

Kergejõustiku võistluste tulemused Jõekääru Laste Suvekodus

HÜPPED

Hoota kaugushüpe poistele: 5—6 a. 1. Andres Kolga 1.55 m, 2. Tarvo Hess 1.53 m, 3. Paul Meipoom 1.25 m.

7—8 a. 1. Anton Tikovt 1.41 m, 2. Mihkel Schaer 1.40 m, 3. Michael Sutt 1.35 m.

Hoota kaugushüpe tüdrukutele: 7—8 a. 1. Karin Marley 1.30 m.

Hooga kaugushüpe poistele: 5—6 a. 1. Andres Kolga 2.11 m, 2. Tarvo Hess 2.04 m, 3. Taavo Rosenberg 1.65 m.

7—8 a. 1. Mark Otemaa 2.83 m, 2. Anton Tikovt 2.56 m, 3. Mihkel Schaer 2.55 m.

9—10 a. 1. Mart Kaljurand 3.82 m, 2. Paul McConnon 3.33 m, 3. Toomas Teedla 2.87 m.

11—12 a. 1. Jaan Talvet 3.98 m, 2. Valev Rebassoo 3.67 m, 3. Hillar Ling 3.30 m.

13—14 a. 1. Sven Linkrus 4.17 m, 2. Paul Tralla 3.56 m, 3. Martin Arro 3.20 m.

15 a. 1. Martin Roos 4.39 m, 2. Märt Matsoo 4.07 m.

Hooga kaugushüpe tüdrukutele: 5—6 a. 1. Milvi Tiislar 1.90 m, 2. Helve Hess 1.67 m, 3. Kaili Telmet 1.39 m.

7—8 a. 1. Talvi Hess 2.56 m, 2. Aili Kuutan 2.30 m, 3. Lia Kaljurand 2.10 m.

9—10 a. 1. Krista Westerblom 3.11 m, 2. Heili Orav 2.60 m, 3. Ingrid Randsalu 2.58 m.

11—12 a. 1.Krista Leesment 3.40 m, 2. Kristina Hogg 3.30 m, 3. Tiiu Sillavere 2.94 m.

13—14 a. 1. Ingrid Roosild 3.67 m, 2. Kaia Sööt 3.49 m, 3. Maia Linask 3.00 m. 15 a. 1. Aili Roosild 3.67 m ,2.Laine Rebassoo 3.39 m 3.Kyllike Sillaste 3.09 m.

KÕRGUSHÜPE poistele:

9—10 a. 1. Paul McConnon 110 cm, 2. Erik Otema ja Mart Kaljurand 100 cm.

11—12 a. —. Hillar Ling 115 cm, 2. Heikki Novek 110 cm, 3. Taivo Milles 105 cm.

13—14 a. 1. Sven Linkrus ja David Hogg 135 cm, 2. Paul Tralla 120 cm, 3. Martin Arro 115 cm.

15 a. 1. Martin Roos 145 cm, 2. Märt Matsoo 125 cm.

KÕRGUSHÜPE tüdrukutele:

9—10 a. 1. Heili Orav 80 cm, 2. Krista Westerblom ja Imbi Rebane 75 cm.

11—12 a. 1. Kristina Hogg 115 cm, 2. Tiiu Sillavere 110 cm, 3. Inge Foulds 105 cm.

13—14 a. 1. Maia Linask 120 cm, 2. Ingrid Roosild 115 cm, 3. Katriina Küng 100 cm.

15 a. 1. Aili Roosild 120 cm, 2. Laine Rebassoo 110 cm, 3. Kyllike Sillaste 100 cm.

KOLMIKHÜPE poistele:

9—10 a. 1. Mart Kaljurand 7.44 m, 2. Daniel Schaer 3.96 m.

11—12 a. 1. Robert Arro6.00 m, 2. Miku Linkrus 5.82 m.

13—14 a. 1. Sven Linkrus 8.60 m, 2. Paul Tralla 7.47 m, 3. Kristopher Rikken 6.74 m.

15 a. 1. Martin Roos 10.00 m, 2. Märt Matsoo 8.30 m.

KOLMIKHÜPE tüdrukutele:

11—12 a. 1. Vaiki Taul 6.60 m, 2. Tia Serspinski 5.60 m.

Kalapüügivõistlus Royal Beach'is. Ees keskel auhindadega: (Vasakult) E. Lood, kes sai esimese koha, kaitstes edukalt 25-aasta juubeli-rändkarikat. Teise koha sai pr. Theodora Liivi, kolmanda E. Martinson ja E. Harilaid sai eriauhinna. Foto: H. Riko

Spordist lühidalt

USA lahtistel esivõistlustel tennises saavutas ameeriklanna Chris Evert teises ringis oma pika karjääri võidu nr. 1200, olles sellega suurima võitudearvuga naismängija tennise ajaloos.

◉

Island on üks neid väheseid maid, kus kaks odaviskajat on saavutanud uuetüübilise odaga tulemuse üle 80 meetri. Hiljuti viskas E. Vilhjalmsson 82.96 ja E. Einarsson 80.86.

◉

Augusti alguses Oslos Bisletti staadionil peetud suurvõistlustel üritas maailmarekordimees rootslane Sjöberg pärast 2.36 ületamist uut rekordit 2.43, kuid ebaõnnestunult. Samas jooksis inglane Steve Cram 1500 meetris hooaja tippmargi Euroopas 3.32,96.

◉

100 km meeskonnasõidus jalgratastel peetakse ekstraklassiliseks ajaks alla kaht tundi. Tänavu alistasid selle piiri esmalt sakslased, siis poolakad ja viimasena 4. Aafrika mängudel Nairobis Alzheeria meeskond ajaga 1:57.43. See aeg tundub liiga heana ja võib oletada, et distants oli lühem.

◉

Noormeeste (sünd. 1967 ja hiljem) maailmameistriks korvpallis tuli Itaalias peetud turniiril Jugoslaavia meeskond, alistades tiitlikaitsja USA koondise 86:76.

◉

Järgmiseks hooajaks tuleb Ameerika mandrile mängima 10 Rootsi hokimeest. See on suurim arv ühe aasta kohta pärast 1981. aastat.

◉

1988. a. taliolümpia korraldajad Calgarys arvestavad, et võistlema tuleb üle 1700 sportlase. See arv ületab eelmiste mängude oma Lake Placidis umbes 200-ga. Kõige rohkem tuleb osavõtjaid USA-st — 121, Kanada kavatseb saata 110 võistlejat.

Kalju Pehtla'l pronksmedal

29. augustil toimunud masterite kergejõustiku-võistlustel võitis K. Pehtla 1500 m jooksus pronksmedali ajaga 5.54,6, saavutades sellega 852 punkti.

Ingvar Liitoja saavutas meistriklassi

Hiljuti jõudis Toronto eesti maletaja Ingvar Liitoja meistriklassi reitinguga 2200 +.

Tauno Vaidla

LÄBI UDU

9.

Vahetame siva kehakatted ära. Kitli ja vene sõjaväe vormi viskame sea sulgu. Nüüd on vaja ronida katusele. Jah, see haigla elu on mind tugevasti nõrgestanud. Peeter lükkab tagant ja saan kuidagi moodi siiski üles. Heidan katusele kõhuli ja aitan sõbra järele. Vaatame ringi, kedagi ei ole. Hüppame alla. Oleme vabad, kuid siiski mitte veel päris vabad. Raskem on alles ees. Mõtlen endamisi, et kas ma tõesti jooksen sõjaväest minema, olen nüüd ju kriminaal-kurjategija!

Paremaid jalanõusid on vaja. Meil on jalas paraadvormi juurde kuuluvad madala säärega saapad. Nendega on vajaduse korral raske joosta. Peeter lubab vaadata midagi muud. Jään ootama. Mõne aja pärast on sõber koos spordikingadega tagasi. Ta olevat käinud ohvitseride elamus. Ühe korteri uks oli lahti ja kaks paari kingi vedeles esikus. Pistis need põue ja tegi ruttu minekut.

Vahetame jalanõud ära. Peetri jalanartsud keeran ümber kaela, et tuul sisse ei puhuks. Mütsi on tarvis, juuksed on liiga lühikesed, soojemad riided ei teeks samuti paha. Praegu on ainult jope alussärgi peale visatud. Aga kuskohast neid soojemaid riideid leida? Ei tea. Igaljuhul nüüd peab kiiresti kaugemale jõudma.

Jalutame mööda Grimmat ringi. Rahvast on liiga palju liikvel, kuidagi moodi ei saa autot ,,laenata''. Siia ootama jääda on liiga riskantne. Mõni sakslane võib aru saada, mis mehed me oleme. Peab jala Leipzigisse minema. Sinna on 25 km, 5 tunniga peaks kohale jõudma. Seal on autosid rohkem ja kellaaeg on ka juba hilisem, rahvast on vähem tänavatel.

Liigume üle põldude maantee suunas. Peetril on kaardist mingi ettekujutus jäänud ja kompassi abil saame teele välja. Nüüd on uued ohud: liigub palju vene sõjaväe masinaid. Mõni võib ära tunda. Teed mööda kõndida on ohtlik, kuid mööda põlde liikudes võime ära eksida ja kaotame aega. Lepime kokku: kuuleme mootori mürinat, hüppame kohe kraavi ja heidame pikali.

JALA LEIPZIGI POOLE

Liigume kiire sammuga Leipzigi poole. Oi sa saatan, kell jäi maha. Ütlen seda kaaslasele. Ta vahib mulle lolli näoga otsa, mõtleb, et teen nalja. Katsun kõik taskud läbi, ei ole. Kas minna tagasi? Pole mõtet, vormid võivad olla juba avastatud ja siis võetakse meid sigalas vahele. Mida teha? Mis siis ikka, eks tuleb bioloogilise kella täpsusele loota. Praegu on kell umbes 7. Kui käime 5 km tunnis, oleme 12 paiku Leipzigis.

Kuuldes läheneva auto müra, hüppame kraavi. Õnneks liiklus on hõre, võibolla iga 5 minuti järel tuleb mõni masin. Tunneme ennast vabana, ei ole enam aiaga piiratud territooriumil. Nüüd oleme inimesed, mitte enam koerad.

Tuul on vastu, jahe hakkab. Lisame sammu. Kohendan jalanartsu kaela ümber. Teeme kordamööda tempot: vahepeal astub Peeter ees, siis jälle mina. Paneb veidi imestama, et väsimus üldse tunda ei anna, kuigi olen kuu aega virelenud haiglas viletsa toidu peal. Eks see ole vist tugev vabaduse tung, mis jõudu annab.

Mingisugune väiksem tee keerab vasakule. Sildi järgi teeme kindlaks, et see viib prügimäele. Mis oleks, kui läheks sealt läbi? Võibolla saame mütsi ja riideid juurde. Keeramegi vasakule. On liiga pime, et midagi näha. Roomame käpuli mööda prügihunnikuid. Ei, mütsi ega riideid me siit vist ei saa. Mõned kingad küll vedelevad aga neid ei ole vaja. Pole mõtet aega raisata, oleme ikkagi veel liiga lähedal väeosale. Lähme komistades ja koperdades tagasi maanteele. Uh, vastik roiskunud hais on riietel juures.

Marsime kiirel sammul edasi Leipzigi poole. Automüra kuuldes viskume ruttu kraavi, kui tee jälle vaba, jätkame teekonda.

Oleme jõudnud väiksemasse asulasse. Ilusa välimusega väiksed saksa stiilis majad on kahel pool teed. Inimesi õues näha ei ole. Kell on vist parasjagu palju juba, eks nad vaatavad televiisorit ja naudivad nädalalõppu. Ei tea, kas saab ise ka veel kunagi tugitoolis istuda ja filme vahtida, ei tea. Igaljuhul see, mida me praegu teeme, on sama huvitav nagu põnevusfilmide vaatamine. Vahe on ainult selles, et televiisori ees istumine ei ole mitte just nii ohtlik.

Kõht on tühi, saaks kusagilt midagi hamba alla! Ei, inimestele ei tohi nägu näidata. Me ei ole kuigi viisaka välimusega ja saksa keelt ka ei valda. Hakkavad kartma ja kutsuvad politsei. See veel puuduks. Pagariäri, mõnus piruka lõhn. Suu hakkab vett jooksma. Prooviks sisse ronida. Pagan seda teab, ei ole vist ikka mõtet riskida.

Sammume edasi. Auto seisab aias, just seda tüüpi, mis meil vaja on: ,,Lada''. Oleks hea kui selle kuidagi kätte saaks. Värav on ketiga kinni seotud. Maja akendes ka tuled põlevad, rahvas on üleval. Enne kui käima saame ja tänavale jõuame, on peremees väljas ja siis on lood kehvad.

Mõtleme ja uurime asja natuke aega. Ei, see oleks kindlasti sisse kuulda, kui masinat käivitame. Võibolla heal juhul jõuaksime ära sõita aga peremees teatab kohe politseile ja saba on taga. Pole mõtet häda kaela tõmmata. Pagana kahju, paistab päris uus auto olevat ja mis peamine: ,,Lada'', seda oskame ilma võtmeta käima panna, kahju küll, aga peab midagi muud otsima, nii tobedalt ei tasu vahele jääda.

Jõuame külast välja ja jätkame teekonda Leipzigisse. Kui palju kell võiks olla? Kilomeetri-postide järgi on näha, et oleme maha käinud 7 kilomeetrit. Enne kui Grimmast välja jõudsime, kulus pool tundi, prügimäel tuhnisime umbes sama kaua, 7 km oleme käinud. Noh, mis ta võib olla, mitte rohkem kui 10. Saaks ometi kusagilt auto, siis pole vaja enam vene sõjaväge karta. Ei, siin teeäärsetes külades ei ole küll lootust midagi leida.

LISAPROVIANDI MURETSEMINE

Teest natuke eemal on pooleli olevad ehitused. Oleme neist juba möödas kui korraga Peeter keerab otsa ringi ja hakkab tagasi minema. Küsin, et mida huvitavat ta nägi. Näitab näpuga ehitamis-järgus oleva maja poole ja küsib, kas ma vagun-elamut näen. Ah, on jah üks, kui tähelepanelikumalt vaadata paistab veidi eemal veel teinegi. Mis siis? Sealt võib ju saada nii üht kui teist. Ei tea mida? Riideid! Hüva on aga kuidas sisse saada? Mõtlen, vaatan ringi, ega kedagi ei tule.

Keeran pea ukse poole. Peeter tõmbab selle piduliku liigutusega lahti ja palub mul sisse astuda. Mis, kas uks ei olnudki lukus? Suur tabalukk oli ju ees. Jah, oli küll suur, selles see asi ongi, et liiga suur oli. Kui tabalukk viltu keerata, saab riivi nii palju liigutada, et uks on lahti.

Naerame tasakesi. Pagana lollakad inimesed, mõtlevad, et kui suur taba ees, siis ei saa keegi sisse. Valgust ei ole, kobame kätega. Ohoi!, siit saame küll midagi head. Mitmes suuruses tööriided ja üks päris kultuurse välimusega tutimüts. Kas midagi süüa kah saame? Ei, süüa kahjuks ei ole meile jäetud. Lahustuva kohvi purk. Võtame kaasa?

Järgneb

K

Kirjanikul rikkuste säi

Valev Uibopuu vestl

Rootsis ilmus sügisho ,,Ajavoolu võrendikest''. keeleteadlasena. ,,Vaba E seotud küsimused.

Sügisele kirjanduslauale o munud Sinu teos ,,Ajavo võrendikest'', mille alapeal jaks ,,Mõtteraamat kirjand keele ja kultuuri vallast''. see esseistlik teos tähen romaani-novelliloomingulise asendamist või edasiarenda uurimusliku loominguga?

,,Ajavoolu võrendikest'' Rootsis äsja ilmunud ja s tõenäoliselt esimene sügisho raamat siinsel turul. Küsim pole küll mingi liikide javahetamine või asendam pigem vast rööbiknähtus ja olla ka temaatika avardam Eestis olid kirjanikud tr siooniliselt ka kultuurielu va jad (neist vast silmapaistvam Friedebert Tuglas oma esseis loominguga). Sama nähtus hoomatav kõikjal maail Ainult vähesed autorid kaps vad ainult ühe või paari z külge. Paljud kaasaegsed nä mis üheltpoolt on inspiree nende puhtilukirjanduslikku mingut, leiavad nende poolt ventileerimist ka artiklivor Viimane on kindlasti otsesem ütlemisviis kui sar nese ilukirjanduslikud ümbe lused. Samal ajal on esseist kirjandusloomingu kui analüüs ja lahtimõtesta Isiklikult olen ju kirjani sumuse kõrval ka teg elupõline ajakirjanik. varasest noorusest kog kasutanud ka artiklivormi raamat esindab sellest vali kultuuriainelise kallakuga, tes kokku 32 artiklinimetus

Olid juba tunnustatu janikuks kui tegid oma u tööd keeleteaduse alal. K zhanr on sellestki edas sisema, isikulähedasema juurde?

Keeleteaduslike teemad mine esseekogusse on üld rilise tagapõhjaga. Keelet pole tavaliselt ainult min spetsiaalala valdajad enamasti ka silmapaistvad riisiksused, kes tõmbava tähelepanu paljudest asp Selliselt on mu ra vaatlemist leidnud näitek hõimusõber Lauri Kett meie oma keelealalt pro Mägiste, viimane kui tõe suurima eesti sõnaraama Ja sõnaraamatuist kõnet see raamatute liik mid eestlastele võõrsil on tähendus- ja rakendusri Ühes artiklis olen o raamatus populaarsel ku tanud ja valgustanud lek fia mitmekülgset olemu sõnavara keeleteaduse maid objekte, olles ka e selgroog nii kodumaal ku Kirjandusel ja kirja ülitähtis roll sõnavara säilitamisel ja arendamis lähtude olen ühes vaadelnud ühe kolleegi janiku keelepruuki

) E. Lood, kes sai esimese
Theodora Liivi, kolman-
Foto: H. Riko

ju Pehtla'l
nksmedal

augustil toimunud masterite
jõustiku-võistlustel võitis K.
a 1500 m jooksus pronksme-
jaga 5.54.6, saavutades sel-
852 punkti.

gvar Liitoja
avutas
istriklassi

iljuti jõudis Toronto eesti
taja Ingvar Liitoja meistri-
i reitinguga 2200 +.

stlema tuleb üle 1700
rtlase. See arv ületab eelmiste
gude oma Lake Placidis
es 200-ga. Kõige rohkem
b osavõtjaid USA-st — 121;
nada kavatseb saata 110
tlejat.

ole vist ikka mõtet riskida.
seisab aias, just seda tüüpi, mis
eks hea kui selle kuidagi kätte
seotud. Maja akendes ka tuled
. Enne kui käima saame ja
es väljas ja siis on lood kehvad.
ja natuke aega. Ei, see oleks
asinat käivitame. Võibolla heal
aga peremees teatab kohe
Pole mõtet häda kaela tõmmata.
uus auto olevat ja mis peamine:
a võtmeta käima panna. kahju
ud otsima, nii tobedalt ei tasu

jätkame teekonda Leipzigisse.
ilomeetri-postide järgi on näha.
ilomeetrit. Enne kui Grimmast
ol tundi, prügimäel tuhnisime
leme käinud. Noh, mis ta võib
. Saaks ometi kusagilt auto, siis
väge karta. Ei, siin teeäärsetes
midagi leida.

ETSEMINE

n pooleli olevad ehitused. Oleme
raga Peeter keerab otsa ringi ja
üsin, et mida huvitavat ta nägi.
ärgus oleva maja poole ja küsib,
n. Ah, on jah üks, kui tähelepane-
eidi eemal veel teinegi. Mis siis?
t kui teist. Ei tea mida? Riideid!
saada? Mõtlen, vaatan ringi, ega

ole. Peeter tõmbab selle piduliku
mul sisse astuda. Mis, kas uks ei
lukk oli ju ees. Jah, oli küll suur,
iiga suur oli. Kui tabalukk viltu
lju liigutada, et uks on lahti.
Pagana lollakad inimesed, mõtle-
siis ei saa keegi sisse. Valgust ei
noi!, siit saame küll midagi head.
riided ja üks päris kultuurse
s midagi süüa kah saame? Ei, süüa
ud. Lahustuva kohvi purk. Võtame

Järgneb

kirjandus • kunst • muusika

Kirjanikul on ülitähtis roll sõnavara rikkuste säilitamisel

Valev Uibopuu vestleb oma mitmekülgsest loomingust

Rootsis ilmus sügishooaja esimese raamatuna Valev Uibopuu esseede ja artiklite kogu „Ajavoolu võrendikest". Kirjanik on tuntud romaani- ja novellikirjankuna, selle kõrval keeleteadlasena. „Vaba Eestlane" esitas talle uue raamatu ilmumise puhul mõned loominguga seotud küsimused.

Sügisele kirjanduslauale on ilmunud Sinu teos „Ajavoolu võrendikest", mille alapealkirjaks „Mõtteraamat kirjanduse, keele ja kultuuri vallast". Kas see esseistlik teos tähendab romaani-novelliloomingulise töö asendamist või edasiarendamist uurimusliku loominguga?

„Ajavoolu võrendikest" on Rootsis äsja ilmunud ja seega tõenäoliselt esimene sügishooaja raamat siinsel turul. Küsimuses pole küll mingi liikide väljavahetamine või asendamine, pigem vast rööbiknähtus ja võib olla ka temaatika avardamine. Eestis olid kirjanikud traditsiooniliselt ka kultuurielu vaatlejad (neist vast silmapaistvamaid Friedebert Tuglas oma esseistliku loominguga). Sama nähtus on hoomatav kõikjal maailmas. Ainult vähesed autorid kapseldavad ainult ühe või paari zhanri külge. Paljud kaasaegsed nähted, mis üheltpoolt on inspireerinud nende puhtilukirjanduslikku loomingut, leiavad nende poolt sageli ventileerimist ka artiklivormist. Viimane on kindlasti palju otsesem ütlemisviis kui sama ainese ilukirjanduslikud ümbertöötlused. Samal ajal on esseistika ka kirjandusloomingu kui sellise analüüs ja lahtimõtestamine. Isiklikult olen ju kirjanikukutsumuse kõrval ka tegelikult elupõline ajakirjanik. Olen varasest noorusest kogu aja kasutanud ka artiklivormi. Uus raamat esindab sellest valimikku kultuuriainelise kallakuga, hõlmates kokku 32 artiklinimetust.

Valev Uibopuu

Olid juba tunnustatud kirjanikuks kui tegid oma uurimistööd keeleteaduse alal. Kas uus zhanr on sellestki edasiminek sisema, isikulähedasema vormi juurde?

Keeleteaduslike teemade lülitumine esseekogusse on üldkultuurilise tagapõhjaga. Keeleteadlased pole tavaliselt ainult mingi kitsa spetsiaalala valdajad, vaid enamasti ka silmapaistvad kultuuriisiksused, kes tõmbavad endale tähelepanu paljudest aspektidest. Selliselt on mu raamatus vaatlemist leidnud näiteks tuntud hõimusõber Lauri Kettunen ja meie oma keelealalt prof. Julius Mägiste, viimane kui tõenäoliselt suurima eesti sõnaraamatu autor. Ja sõnaraamatuist kõnet olles on see raamatute liik midagi, mis eestlastele võõrsil on eriti üks tähendus- ja rakendusrikkamaid. Ühes artiklis olen oma uues raamatus populaarsel kujul selgitanud ja valgustanud leksikograafia mitmekülgset olemust. On ju sõnavara keeleteaduse keskseimaid objekte, olles ka eesti keele selgroog nii kodumaal kui võõrsil. Kirjandusel ja kirjanikel on ülitähtis roll sõnavara rikkuste säilitamisel ja arendamisel. Sellest lähtudes olen ühes artiklis vaadelnud ühe kolleegi ja kaaskirjaniku keelepruuki sõnavara seisukohalt (Bernard Kangro „Kuus päeva"). Näited osutavad eriti suurt sõnavaralist rikkust hoolimata pikast pagulaspõlvest.

Missugune neist kolmest on loojale südamelähedasem?

Kui siin on mõeldud teose alapealkirjas märgitud kirjanduse, keele ja kultuuri valdkondi, siis on nende eraldipidamine ja järjekorda asetamine üsnagi raske. Kirjandus on oma mahult ja ajaulatuselt muidugi esmakohal. Lisaks ka veel selle tähenduse seisukohast eesti pagulusele, ent ka üldse eesti rahvale nii tema headel kui halbadel päevadel. Üks mu ülevaateartikleid („Vaimse pealinna väravail") katsub seda tähendust kokku võtta ja kinnistada. Mis puutub keelt ja keeleteadust, siis on see mu ülikoolis õpitud ala, millest „lahti ei saa" ka pensionile siirdumise järele. Seda enam, et on tegemist keskseima kultuurisektoriga iga rahva elus, seda just emakeele osas. Paguluses ja ka kodumaal on seejuures kakskeelsuse probleemid eriti esile kerkinud. Selle mõiste olemust olen katsunud selgitada ühes eriartiklis („Mis on kaksik- ja mitmekeelsus"). Kõnealune sotsiolingvistiline küsimus evib mitmeid eri aspekte, mõned neist meile otse saatusliku tähendusega. Eelistan kakskeelsusele nimetust kaksikkeelsus, et võõrsil rõhutada ka emakeele valdamist nii täiuslikul kujul, et see ei saaks kujuneda ainult üleminekunähtuseks uuele ükskeelsusele. Vastav oht on olemas, kui võõrkeelses ümbruses emakeele oskus osutub nõrgemaks ümbruskeele omast. Kodumaal eestlastele pealesurutav kakskeelsus võib aga kujuneda hoopis venestamisnähteks kui vene sisserändajad samal ajal püsivad ükskeelseina. Väljasurnud soome-ugri rahvaste juures on kakskeelsus olnud üleminekuvormiks uuele ükskeelsusele, eriti kui samal ajal on vastav ala sisserännu või vallutuste kaudu saanud uue enamusrahvastiku. Kakskeelsus võõrsil ja kakskeelsus kodumaal on seega erinevad nähtused. Kaksikkeelsusel täiuslikul kujul on võõrsil elavaile eestlastele rahvust säilitav toime. Ja lõpuks, mis puutub kultuurivalda, siis on see üldmõiste, mille alaliigid on ka keel ja kirjandus. Kultuuriteoreetilisi aspekte olen vaadelnud oma teose, pikemas eriartiklis („Kas kultuur või tsivilisatsioon"?).

Millised uurimused on uues teoses?

Nii artiklite kui esseede kategoorias (kes ütleks täpselt, kust lähevad piirid?) ei saa alati olla küsimus uurimustest. Pigem võiks kõnelda vaatlustest või tähelepanekuist. Ometi leidub värskes teoses ka sellist ainest, mille nimetamine uurimuseks võiks tulla kõne alla. Näiteks esseevormiline „Vaatlev silm", milles analüüsitakse vaatenurga tehnikat kirjandusteoses või siis filosoofia-alane mõistetest „sümboolne" ja „tüüpiline", kus selgitatakse vastavate sisutähenduste erinevusi, või ka psühholoogilise koega „Müüte ja tõde ilukirjandusliku loomingu psühholoogiast". Ka kirjutust „Märkmed eesti lühiproosa arenguloost" ning artiklit „Võrdlusest ja selle keelelisest struktuurist" võiks selliselt liigitada. Siia kuulub muidugi ka juba mainimist leidnud „Tähelepanekuid B. Kangro romaani „Kuus päeva" sõnavarast". Ning tõenäoliselt veel muidki.

Esseekirjandusest üldiselt ja selle kohast meie kirjanduses, kuid ka Sinu edaspidises loomingus?

Ilma esseekirjanduseta oleks meie paguluse lugemisvara puudulik ega annaks välja täismõõtmeid. Oli aga loomulik, et vastav zhanr hakkas meil arenema hiljem ja aegamisi. Sest enne tuli luua pidevalt arenev ja kujunev kirjandus üldises mõttes. Teerajajaks esseistika alal paguluses oli teatavasti prof. Ants Oras oma koguga „Laiemasse ringi", mis ilmus 1961. Edasi on kaua aega pagulusesseistikat kandnud peaaegu üksinda Herbert Salu, kelle vastavaks esmikuks oli „Tuul üle mere" 1965. Sellele on temalt järgnenud kümmekond teost samast zhanrist, viimati „Kihutav troika" 1984. Hiljem on Herbert Salule hakanud sekundeerima Bernard Kangro, kellelt on aastate jooksul ilmunud kaheosaline „Häitsmemehi ja pärlipüüdjaid" ning samuti kaheosaline Arbujate-sari, kõik väljaanded eranditult kirjandusloolistel teemadel. Viimati (1986) on oma esseistikast koostanud valimiku Arvo Mägi, pealkirjaga „Aeg kirju ei kuluta". Ka siin domineerivad kirjandusloolised teemad.

Normaalselt kasvab esseekirjandus üldiselt areneva kultuurielu pinnaselt. Selle nähted inspireerivad vastava kallakuga kirjaniku sulge, kui arengunähted on küpsed vastavasse vormi valamiseks. Küllap see on nii ka iga värske esseeteose autori tulevikutegevuse seisukohast, ilma et autor võiks kaugemale ette temaatiliselt ja ajaliselt siduvaid lubadusi anda.

Teatavasti tähendab „võrendik" hauakohta jões. Ajavoolu võrendik siis sümboolselt meie kirjanduselus toimunud ja toimuvat keerlemist ja elu, millele kirjanik on vaatlejana süvenenult lähenenud ja meie kirjandusluguu rikastanud. HO

Ilmus müügile UUDIS-KOGUTEOS

„ÕIGUS JA TÕDE"

käsitledes üle-eestilist põgenemist 1944. a.

Mälestusjutustused 37 autorilt, koostanud Roman Marley. Kõvas köites, 343 lehekülge, 14 fotot, hind $23.00.

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

Saatekulu Kanadas $1.75, mujale $3.75

Graafik Ilse Leetaru — kes on kes. . .

Äsjailmunud „Who's Who of American Women 1987—1988" toob USA tuntumate naistegelaste nimekirjas ära ka meie graafikakunstnik Ilse Leetaru, kelle nimele on lisatud ulatuslik andmestik. Muuhulgas on öeldud, et I. Leetaru on eestlane, sündinud Tallinnas, ära märgitakse ka ta vanemate nimed ja et ta elab New Yorgis ja on abielus dr. E. Leetaruga.

Teine teos „Kes on kes. . ." ehk „Who's Who in International Art" 1987/88 ilmus Shveitsis ja toob rahvusvahelise tunnustuse saavutanud kunstnike nimistus samuti ära meie graafik Ilse Leetaru nime koos andmetega ta kunstialaste õpingute, näituste ja auhindade kohta, kusjuures ära märgitud on ta rahvus, sünnikoht Tallinnas ja praegune elukoht New Yorgis isegi koos telefoninumbriga.

Käesoleva aasta saavutusist olgu mainitud, et Jaapani Graafikute Ühingu korraldusel toimus Tokio Metropolitan Moodsa Kunsti Muuseumis valiknäitus, kuhu välismaade kunstnike poolt oli saadetud 40 riigist 320 tööd, millest läbi tugeva zhürii näitusele pääses 60 tööd ja Jaapani enda kunstnike 1150 tööst 185.

Välisriikides elavate kunstnike tööde hulgas pääses näitusele ka Ilse Leetaru graafika, mille nimeks „Old Fence in Estonia". Sellega viidi kunstniku poolt Eesti nimi Jaapani maailmalinna Tokiosse.

Kuna Ilse Leetaru kuulub USA's „National Association of Women Artists, „Inc." liikmeskonda, on tal võimalus esinemiseks ka selle ühingu rändnäitusel. Zhürii võttis vastu tema graafilise töö „Troopiline maastik", mis koos rändnäituse väljapanekutega rändab kahe aasta kestel 11 suuremas USA linnas kuni 1989 aastani. Väljapanekud toimuvad üldtuntud galleriides, muuseumides, ülikoolides ja kunstikeskuseis.

Igalpool esineb graafik Ilse Leetaru eestlasena ja on seega tänuväärselt olnud heaks ning hinnatavaks Eesti tutvustajaks. L.K.

Tänavune esimene „Tulimuld"

38. aastakäiku alustanud eesti kirjanduse ja kultuuri ajakirja tänavuses esimeses numbris on avaldatud Bernard Kangro luuletusi. Ivar Grünthal vaatleb pikemalt Herbert Salu loomingut ja eesti ajaloolist romaani, sidudes Salu Virumaalt võrsunud eesti ja estofiilidest kirjandusteadlaste järglaseks. Ago Vallas alustab uurimust muistsest Tartust, käsitledes esmalt eeldusi linna tekkimiseks, teiseks muistse Tartu arengut aastani 1224, mil linna langemisega koos lõppes muistne vabadussõda.

Mõned aastad tagasi surnud Arvid Vilmsi kirjutisist on avaldatud „Sõida tasa üle silla. . .". Oskar Fagervikilt jutustus „Nimedeta maakaardid", laevalt ärahüppamise lugu 1926. a. Virginias. Viktor Konsa jätkab „Märkmeid psühholoogia teaduslikust tagapõhjast", Salme Ekbaumilt luuletusi. Gustav Ränk kirjutab „Ühest unustatud patriarhist" — Mihkel Kallasest, Rudolf ja Oskar Kallase isast, kellest Aino Kallas on kirjutanud jutustuse „Köster ja kirikuõpetaja".

Edasi F. Oinase „Kuidas kirjanikud kirjutavad" — seekord vestleb Liidia Tuulse oma luuletajateest. Vello Helk jätkab eestikeelsete ridade otsimist Saksamaa albumilehtede kogudest pealkirja all „Album amicorum V". Mardi Valgemäe kirjeldab poliitilise teemaga teatrit New Yorgis. Helgi Õpikult luuletus „Delhi". F. Oinas vaatleb lese osa hiina päritoluga loos, mis läbi mitme vahepealse jutustaja jõudis ka Eesti rahvaluule arhiivi koguni kaheksa teisendiga. Ilmar Arens vaatleb „Suure Katku" aegset probleemi, „Kas Must surm Pärnust koputas 1710. aastal suvel Dalarö kantsi väravaile?", kui terve kari professoreid Tartu-Pärnu ülikoolist põgenesid Rootsi ja võisid katkupisikud kaasa viia.

Kriitika osas Ivar Grünthal vaatleb Ilo Käbini doktoriväitekirja meditsiinilisest uurimisest ja õpetamisest Tartu ülikoolis 1802-1940; leides et Käbin on „teaduse jüngrite pingutusi ja saavutusi seiranud siiralt ja peenetundeliselt nagu rahvuslikult meelestatud arstiteaduse ajaloo kirjutaja". Maia Mathiesen retsenseerib Rudolf Parise, Eevi Endi „Kunsti leksikoni", mis ilmus eelmisel aastal Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi väljaandel. Valev Uibopuult on ülevaade Vello Pekomäe teosele „Eesti läbi aegade". Lõpuks Hugo Salasoo annab ülevaate oma arhiivi tegevusest 1986. aastal.

HO

Ristsõna nr. 1395

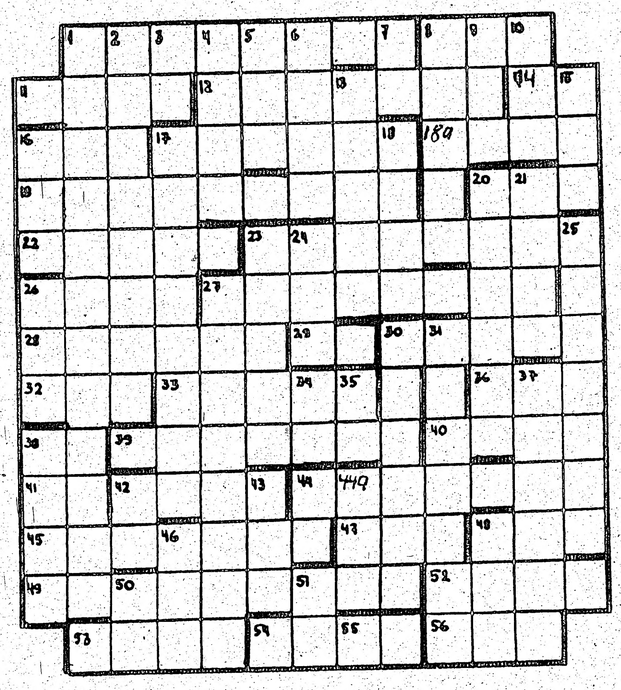

PÕIKREAD: 1. Laskeriista ööne läbimõõt, 8. Ooperi „Vikerlased" autor, 11. Tallinna „pilvelõhkuja" endine omanik, 12. Emalõvi — inglise keeles, 14. Kaksikvokaal, 16. Omaaegne perioodiline raamatusari Eestis, 17. Magus-armas, veetlev, 18. Meie rahaühik, 19. Tormiline, kiiduavaldus, 20. Eesti kirjanik ja poliitik (†), 22. Paistab sinisena, 23. Roboti omadustega, roboti sarnane, 26. Avaus seinas, 27. Stokholmi eeslinn, 28. Asetseb eespool, 29. Baariumi sümbol, 30. Kõlbmatu kaup, 32. Ameerika filmitäht, 33. Muhamedi usk, 36. Aedvili, 38. Kroon —lühend, 39. Erivärvilistest osakestest pinnakaunistus, 40. Sugulased, 41. Kaksikvokaal, 42. Eksisteerib, 44. Igihaljas puu ja põõsas, 45. Ajajärgud, 47. Endine raadiovabrik Eestis, 48. Mõistus, 49. Helitöö kõiki partiisid sisaldav noodistik, 52. Inimene, indiviid, 53. Kott, 54. Nüüdsama, veidi aja eest, 56. Kitsetall, kitsenahk — inglise keeles.

PÜSTREAD: 1. Tööriist, 2. Hispaania rahvusest kuulus lauljatar, 3. Noot, 4. Kaunis, 5. Tuulehoog, 6. Itaalia marssal ja riigimees, neofashistide poolt 1944. a. hukatud, 7. Noot, 8. Ühe sportliku sündmuse läbi tuntud koht Inglismaal, 9. Koht, paik, 10. Aadlitiitel, 13. Kuju Kreeka mütoloogias, 15. Karu, 16. . . . Angeles, 17. Tinapaber, 18. Moenõudeid ja ühiskondlikku positsiooni liiga tähtsaks pidav inimene, algup. kirjaviisis, 20. Inimesekujulise juurega taim, sellest valmistatud nõidumisvahend, 21. Lihaloom, 23. Vene rahaühik, 24. Vaeslaps, 25. Papagoiliste liiki kuuluv lind, 26. Endine eesti ajakiri, 27. Endise disaegne pinnamõõt, 30. Pikne, 31. Mitmesuguste kõrgete veetaimede kooslus, 34. Valuhüüe, 35. Noot, 37. Rahvas Lõuna-aafrikas, 38. Peakate, 42. Vanuse, 43. Sidesõna inglise keels, 44. Pallaadiumi sümbol, 44a. Loomade auk, koobas, käändes, 46. Kolm järjestikku asuvat tähte, 48. Ese, 50. Raadiumi sümbol, 51. United States — lühend.

RISTSÕNA NR. 1394
LAHENDUS

PÕIKREAD: 1. Ots, 4. Aplus, 7. Tom, 10. Supp, 11. Lori, 12. Ilo, 13. Mürsk, 16. Oda, 17. Erni, 18. Ainu, 19. Ttt, 20. Lehar, 23. Amm, 25. Õõ, 26. Aje, 27. Ats, 28. Ea, 29. Ira, 31. Alias, 33. Kia, 34. Juur, 35. Erus, 36. Aus, 37. Dover, 40. Ute, 42. Ujuk, 43. Alev, 44. Kas, 45. Luisk, 46. Ara.

PÜSTREAD: 1. Osi, 2. Tuletõrjuja, 3. Sport, 5. Püü, 6. Uss, 7. Toona, 8. Ordumeister, 9. Mia, 13. Miljard, 14. Roh, 15. Kartser, 19. Tõi, 21. Eel, 22. Aaa, 24. Maa, 30. Ausus, 32. Irv, 33. Kuula, 36. Auk, 38. Oru, 39. Eks, 41. Eva.

Kodumaa uudiseid

1. augustil toimus Tallinnas Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee VI pleenum, kus oli mitmeid juhtkonnalisi muudatusi. Keskkomitee büroo liige O. Merimaa vabastati kohustusist seoses pensionile minekuga; uueks keskkomitee büroo liikmekandidaadiks valiti G. Tõnspoeg, kes oli seni Rahvakontrolli Komitee esimees. Keskkomitee liikmekandidaadist viidi keskkomitee liikmeks M. Oiluk, senine Rakvere rajooni Vinni näidissovhoositehnikumi loomakasvatusbrigadiir. Keskkomitee ökonoomika osakonna juhatajaks kinnitati I. Belistov ja kultuuriosakonnajuhatajaks T. Koldits. V. Paulman ja K. Tammistu vabastati Keskkomitee vastavate osakondade juhataja kohustest seoses üleviimisega teisele tööle, mida ei täpsustatud.

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Eesti alumiiniumkompanii vajab

TÖÖJÕUDU

thermoakende, räästaaluste ja alumiiniumseinakatete installatsiooniks.

Hel. 832-2238 kella 7 homm. kuni kell 5 p.l. Maple, Ont.

MONTREALI UUDISEID

Balti Liidu korraldusel tähistati 15. 6. 1987 Küüditatute 46-a. mälestamist pärjapanekuga Dominion Square'il langenute mälestussamba ees ja jumalateenistusega Mary Queen of the World Cathedral'is. Korraldajad sel aastal olid leedulased.

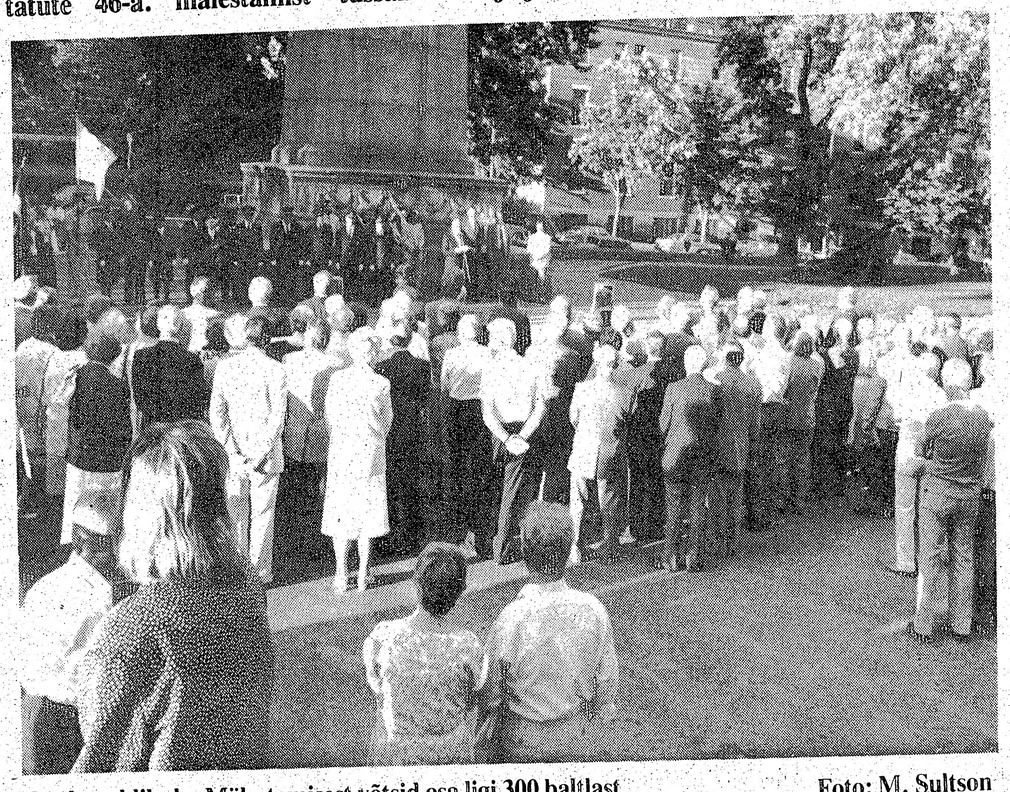

Vaade publikule. Mälestamisest võtsid osa ligi 300 baltlast. **Foto: M. Sultson**

Ohtlik Nikaraagua!

(Algus lk. 3)

lehes ilmunud artiklit uimastitegakaubitsemisest L.-Ameerikas).

„EURO-TERROR" JA SANDINISTID

IRA „provo"-osakonda ei tohi ära segada 1920-ndatel aastatel kuulsaks saanud Iiri rahvusliku ja usult kõvasti katoliikliku IRA-ga, kes oma maa vabastamiseks inglaste vastu võitlesid.„Provod" on marksistid, kes Moskvast toetust saavad ja kes on tagaotsitavad terroristid nii Inglismaal, Põhja-Iirimaal ehk Ulsteris ja ka nüüd iseseisvas Lõuna-Iiris (Eire). „Provod" ei võitle mitte ainult Ühendatud Iirimaa eest, vaid nad tahavad Ühendatud Iiri Sotsialistlikku Rahvavabariiki, ehk teiste sõnadega Nõukogude Iirimaad.

Kuna nad on terroristidejõuk kes on moodustatud ainult mõrva, tulesüütamiste ja pommitamiste organiseerimiseks, on nad „lindpriid" nii Põhja- kui ka Lõuna-Iirimaal. Kuid neil on ka poliitiline organisatsioon, nimega Sinn Fein, mis püüab esindust võita Lõuna-Iiri parlamendis. Oma 1985 aasta kongressil võttis Sinn Fein (keda muuseas paljud sentimentaalse mõtlemisviisiga iiri päritolu ameeriklased suuremate summadega toetavad) vastu järgmise resolutsiooni: „Sinn Fein toetab kõiki, kes võitlevad oma maa vabastamise eest . . . nad võitlevad ekspluatatsiooni vastu üle terve maailma. Me mõistame hukka ameerika imperialistid, kes püüavad alla suruda rahvaste vabastusliikumisi Kesk-Ameerikas, eriti Salvadoris ja Tshiilis . . . (Ilmselt on neil geograafilised mõisted veidi segi, sest Tshiili asub Lõuna-Ameerikas). Me mõistame hukka USA toetuse contradele Nikaraaguas, kes püüavad kukutada sealset demokraatlikku ja rahva poolt valitud valitsust."

„Provod" istuvad tihti sandinistidega koos Nõukogude Liidu poolt korraldatud rahukonverentsidel, nagu näiteks 1982. aastal Roomas. Tol korral istus Sinn Fein'i president Rory O'Brady koos Nikaraagua ja Alzheeria valitsuse esindajate ja Salvadori ning Timori (Indoneesia) terroristide esindajatega, rääkimata veel juba harilikuks muutunud palestiinlastest PLO-st.

„Provodel" on ka suhted ETA personaliga Hispaaniast, mis peab olema baskide rahvuslik liikumine, kuid mis asutati Venetsueelas kuulsa terroristi Carlos „Shaakali" abil ja Fidel Castro heakskiitmisel. ETA liikumine olevat asutatud N. Liidu Kommunistliku Partei Siseosakonna rahadega — see Osakond võttis üle endise Kominterni funktsioonid. 1979. aastast saadik on ETA terroristidel tugevad sidemed Nikaraaguaga. 1983 arreteeriti Kostariikas üks ETA terrorist ehk „etarra" nimega Gregorio Jimenez Morales, kelle passis leidus viisa-templeid N. Liidust, Kuubast, Iirimaalt ja Nikaraaguast. Tal olid sidemed Nikaraagua siseministri Tomas Borge, kultuuriministri Ernesto Cardenali ja välisministri Miguel d'Escoto'ga. Ta tunnistas, et vähemasti 100 „etarrat" on viibinud Nikaraaguas väljaõppel 1982. ja 1983. aasta vahemikul.

Järgneb

USA Senaatorite

(Algus lk. 2)

suse tahet neid vabadusi garanteerida, loodame me et Te lubate mitte karistada neist kokutulekuist osavõtjaid, kui ka nende demonstratsioonide organiseerijaid — nagu Antanas Terleckas, Vytautas Bogusis, Petras Cidzikas, Nijole Sadunaite, Tiit Madisson ja „Helsingi 86" grupi liikmed.

Teie initsiatiivil ette võetud reformid on tõepoolest Teie maal põhjustanud tähtsaid sotsiaalseid ja intellektuaalseid muutusi. Me loodame, et need muutused ei osutu ainult ajutiseks, või et neid milgi viisil ei kärbita. Samas vaimus kutsume me teid üles, mitte vahele segama rahulike demonstratsioonide korraldamisele Vilniuses, Riias ja Tallinnas, ja lubada Molotov-Ribbentropi pakti avaldamist ning selle kõikide aspektide avalikku arutamist.

Alla kirjutanud: Paul Simon, Alfonse M. D'Amato, Bill Bradley, Donald W. Riegle jr., Alan J. Dixon, John Heinz, David Pryor, Christopher J. Dodd, Carl Levin, Rudy Boschwitz, Brock Adamas, Paul S. Trible jr., David K. Karnes, Patrick J. Leahy, William Proxmire, Dave Durenberger, Dennis DeConcini, Peter Wilson, Chic Hecht, Timothy E. Wirth. Kirja koopiad Leedu Kommunistliku Partei Esimesele Sekretärile Petras Griscevicius'le, Läti Kommunistliku Partei Esimesele Sekretärile Boriss Pugo'le ja Eesti Kommunistliku Partei Esimesele Sekretärile Karl Waino'le.

Lugejakiri

Uutmine — mitte oodata ja vaadata

Maailm on 70 aastat lootnud muudatusi kommunismis, mis on seni võimaldanud uusi vallutusi meie naiivsuse arvel. Gorbatshovi „uutmine" tähendab praeguse partei paberi-bürokraatia asendamist praktilise tootva asja-ajamisega, mis kindlustab Moskva kontrolli, lõpetades riigivarade kõrvaldamise, mis paljudele võimaldas eramajade-suvilate ehitamist ja muid isiklikke hüvesid. Meie ei tohi lasta end „uutmisest" peibutada. Selle asemel et Pärnu ehitada vanadekodu „Ehatare" eeskujul, kuhu venelased nii kui nii peatselt sisse kolivad, Muuga sadama transiit-kaubanduse ja Virumaa kaevanduste suurenemisega kaasuva venelaste sissevoolu tõttu, tuleb meil jatkata võitlust venestamise ja keskkonna saastamise vastu Eestis, et meid ei tabaks liivi rahva ja nende vanema Kaupo saatus, kes ühines oma vaenlasega.

Tagaplaanil olija. B.L.

Asutamisel Eesti Sün

(Algus lk. 1)

Kontsertmeistriks ja esimese viiulirühma juhiks asub Aarne Tammisaar, USA-s üles kasvanud eesti noormees, kes viiuli-stipendiaadina Bowling Green University lõpetas. Siis õppis edasi Indiana Ülikoolis, kus saavutas magistri kraadi kuulsa viiulipedagoogi ja virtuoosi Ruggiero Ricci käe all. Seal mängis ta ka Ohio kammerorkestri koosseisus. Kanadasse tulles, mängis t aastaid Londoni Sümfoonias j Torontosse asudes Ooperi Orkestris ning Scarboro Sümfoonias kus on teise viiuli-rühma juht 1974 esines ta Toronto eestlastel iseseisva kontserdiga —koos Ti Haameriga. Praegu töötab ta pu vabakutselise viiuldajana. Ü tema kauaaegseid pille on me tuntud viiulimeistri Meeme Mäl töö.

Teise viiulirühma juhiks ühtlasi ka orkestri abidirigendi asub Viljar Puu, kes on Tallin Riikliku Konservatooriumi end õpilasi. Eestist pääses ta 21 aast sena koos emaga, kui viima lesena pastor ja helilooja Ka Raidiga abiellus. Siin on ta e täiendanud viiuli alal Toro Konservatooriumis ja stipendia dina lõpetas Oral Robert Ülikooli, kus ta ka austava t nustuse- osaliseks sai (Americ National Student Award). USA pühendas ta ennast ka dirigee misele, mida arendas läinud su erialalisel kursusel. Loodab praeguse orkestri juures abid gendina orkestri juhatam praktikat saada. Puu on aktiiv Baptisti-kiriku liige, kes mitm koguduses oma pilliga esinen Toronto eestlastele pakkus eelmisel hooajal iseseisva k serdi Charles Kipperi saatel. tegeleb komponeerimisega orkestri asutamiskoosolekul m gisid muusikud vastvalmin Puu loodud keelpilli-kvartetti.

Vioola rühma juhiks asub J Liivoja, kelle muusikaline hari pärineb Toronto Konservatoo mist ja Ülikoolist. Viiuli ja vi mängu kõrval tekkis tal h vanade pillide vastu. Temast asjatundja ja koguja, ning teadmiste tõttu palgati ta L donisse, Inglismaale, suur oksjonifirma (Christie's) p osakonna juhatajaks. Oli erial ajakirja, Strad'i, toimetaja. T peetakse üheks parimaks poo te eriteadlaseks ning tema s tulnud uurimused sellelt ala muvad ülemaailmselt teadus erialazhurnaalides ja raamat Huvi vanade pillide vastu ä temas ka huvi barokk–a muusika vastu ning ta on Toronto barokkorkestri, T musik'i, asutajaliikmeid. On nenud ka mitme teise ork koosseisus, kaasa arvates To Sümfoonia ja Hamiltoni Fi moonia, olles viimases teise osakonna abijuhiks.

Tshello-rühma juhiks ha Eero Voitk, kes 16-aastasel noorim tuumiku liige ja ai neist, kes muusikaga veel lei teeni. Mänguga annab ta aga selise taseme välja. On mitmeid aastaid Toronto Ko vatooriumis stipendiaat ja s on ennast kolm aastat stipen dina täiendanud Kanada pa muusika suvekoolis, Ba Läinud suve veetis stipendia USA tunnustatuimas k Aspenis, kus oli koolior tshellorühma abijuht. Aasta mänginud Toronto Sümf Noorteorkestris, kus on e

istusega Mary Queen of
he World Cathedral'is.
Korraldajad sel aastal olid
eedulased.

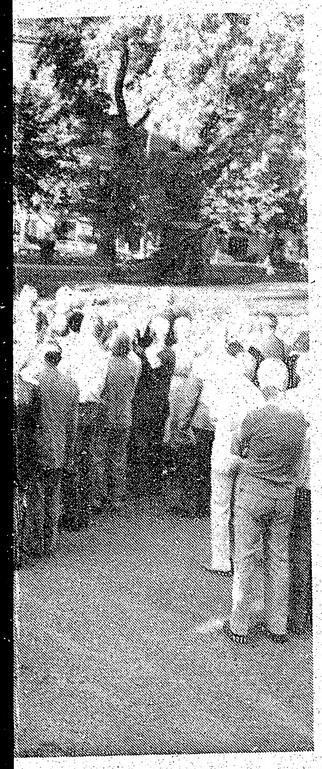

Foto: M. Sultson

USA Senaatorite

(Algus lk. 2)

suse tahet neid vabadusi garanteerida, loodame me et Te lubate nitte karistada neist kokutulekuist osavõtjaid, kui ka nende demonstratsioonide organiseerijaid — nagu Antanas Terleckas, Vytautas Bogusis, Petras Cidzikas, Nijole Sadunaite, Tiit Madisson ja *„Helsingi 86" grupi liikmed.*

Teie initsiatiivil ette võetud reformid on tõepoolest Teie maal põhjustanud tähtsaid sotsiaalseid ja intellektuaalseid muutusi. Me loodame, et need muutused ei osutu ainult ajutiseks, või et neid milgi viisil ei kärbita. Samas vaimus kutsume me teid üles, mitte vahele segama rahulike demonstratsioonide korraldamisele Vilniuses, Riias ja Tallinnas, ja lubada Molotov-Ribbentropi pakti avaldamist ning selle kõikide aspektide avalikku arutamist.

Alla kirjutanud: Paul Simon, Alfonse M. D'Amato, Bill Bradley, Donald W. Riegle jr., Alan J. Dixon, John Heinz, David Pryor, Christopher J. Dodd, Carl Levin, Rudy Boschwitz, Brock Adamas, Paul S. Trible jr., David K. Karnes, Patrick J. Leahy, William Proxmire, Dave Durenberger, Dennis DeConcini, Peter Wilson, Chic Hecht, Timothy E. Wirth. Kirja koopiad Leedu Kommunistliku Partei Esimesele Sekretärile Petras Griscevicius'le, Läti Kommunistliku Partei Esimesele Sekretärile Boriss Pugo'le ja Eesti Kommunistliku Partei Esimesele Sekretärile Karl Waino'le.

---

asemel et Pärnu ehitada vanadekodu „Ehatare" eeskujul, kuhu venelased nii kui nii peatselt sisse kolivad. Muuga sadama transiit-kaubanduse ja Virumaa kaevanduste suurenemisega kaasuva venelaste sissevoolu tõttu, tuleb meil jatkata võitlust venestamise ja keskkonna saastamise vastu Eestis, et meid ei tabaks liivi rahva ja nende vanema Kaupo saatus, kes ühines oma vaenlasega.

Tagaplaanil olija. B.L.

Asutamisel Eesti Sümfoonia

(Algus lk. 1)

Kontsertmeistriks ja esimese viiulirühma juhiks asub Aarne Tammisaar, USA-s üles kasvanud eesti noormees, kes viiuli-stipendiaadina Bowling Green University lõpetas. Siis õppis edasi Indiana Ülikoolis, kus saavutas magistri kraadi kuulsa viiulipedagoogi ja virtuoosi Ruggiero Ricci käe all. Seal mängis ta ka Ohio kammerorkestri koosseisus. Kanadasse tulles, mängis ta aastaid Londoni Sümfoonias ja Torontosse asudes Ooperi Orkestris ning Scarboro Sümfoonias, kus on teise viiuli-rühma juht. 1974 esines ta Toronto eestlastele iseseisva kontserdiga —koos Tiiu Haameriga. Praegu töötab ta puht vabakutselise viiuldajana. Üks tema kauaaegseid pille on meie tuntud viiulimeistri Meeme Mälgi töö.

Teise viiulirühma juhiks ja ühtlasi ka orkestri abidirigendiks asub Viljar Puu, kes on Tallinna Riikliku Konservatooriumi endisi õpilasi. Eestist pääses ta 21 aastasena koos emaga, kui viimane lesena pastor ja helilooja Kaljo Raidiga abiellus. Siin on ta end täiendanud viiuli alal Toronto Konservatooriumis ja stipendiaadina lõpetas Oral Roberts'i Ülikooli, kus ta ka austava tunnustuse osaliseks sai (American National Student Award). USA-s pühendas ta ennast ka dirigeerimisele, mida arendas läinud suvel erialalisel kursusel. Loodab ka praeguse orkestri juures abidirigendina orkestri juhatamise praktikat saada. Puu on aktiivne Baptisti-kiriku liige, kes mitmes koguduses oma pilliga esinenud. Toronto eestlastele pakkus ta eelmisel hooajal iseseisva kontserdi Charles Kipperi saatel. Ka tegeleb komponeerimisega — orkestri asutamiskoosolekul mängisid muusikud vastvalminud, Puu loodud keelpilli-kvartetti.

Viiola rühma juhiks asub Jaak Liivoja, kelle muusikaline haridus pärineb Toronto Konservatooriumist ja Ülikoolist. Viiuli ja viiola mängu kõrval tekkis tal huvi vanade pillide vastu. Temast sai asjatundja ja koguja, ning oma teadmiste tõttu palgati ta Londonisse, Inglismaale, suurima oksjonifirma (Christie's) pilliosakonna juhatajaks. Oli erialalise ajakirja, Strad'i, toimetaja. Teda peetakse üheks parimaks poognate eriteadlaseks ning tema sulest tulnud uurimused sellelt alalt ilmuvad ülemaailmselt teaduslikes erialazhurnaalides ja raamatutes. Huvi vanade pillide vastu äratas temas ka huvi barokk-ajastu muusika vastu ning ta on üks Toronto barokkorkestri, Tafelmusik'i, asutajaliikmeid. On esinenud ka mitme teise orkestri koosseisus, kaasa arvates Toronto Sümfoonia ja Hamiltoni Filharmoonia, olles viimases teise viiuli osakonna abijuhiks.

Tshello-rühma juhiks hakkab Eero Voitk, kes 16-aastaselt on noorim tuumiku liige ja ainuke neist, kes muusikaga veel leiba ei teeni. Mänguga annab ta aga kutselise taseme välja. On olnud mitmeid aastaid Toronto Konservatooriumis stipendiaat ja suveti on ennast kolm aastat stipendiaadina täiendanud Kanada parimas muusika suvekoolis, Banffis. Läinud suve veetis stipendiaadina USA tunnustatuimas koolis, Aspenis, kus oli kooliorkestri tshellorühma abijuht. Aastaid on mänginud Toronto Sümfoonia Noorteorkestris, kus on eelseisvaks hooajaks tshello-rühma juht ja selle orkestri koosseisus on ka mänginud Toronto Sümfoonia „suurte" orkestris. On mitmete esinemiste kaudu eestlastele tuttav Montrealis, Lakewoodis ja Torontos, andnud viimases eelmisel hooajal eduka iseseisva kontserdi.

Kontrabassi-rühma juhiks asuv Viiu Varik, kunagine Jõekääru kasvandik ja hiljem kasvataja. Muusikalise hariduse sai ta stipendiaadina Toronto Ülikoolis ja Montrealis, Orchestral Training Program'i liikmena. Õppeteekonnal vääristati teda mitme stipendiumiga. Kaks suve tegutses National Yoth Orchestra liikmena, kolm aastat käis Banff'i suvekoolis ja kaks suve oli Spoleto festivali orestri liige Itaalias. Eestlastelt saadud ja teiste laenude kaudu õnnestus tal endale hankida haruldase 1762. a. Pagaletto pilli, mis oma võimsa kõla tõttu on kuulus üle terve Ontario. Selle kõlava pilli tõttu hindavad Varikut eriti väiksemad orkestrid, kel on rahapuudusel tihti raske palgata enam kui üks kontrabassist. Nii ongi Varik alaliseks liikmeks Etobicoke'i, Kingston'i, Niagara, Windsori ja Thunder Bay orkestrites. Torontos mängib ta Chamber Plauers'i koosseisus, ansambel mida peetakse Toronto parimaks kammerorkestriks.

ÜLESKUTSE TOETUSTEKS

Eelnimetatud artistid moodustavad kavandatud orkestri palgalise tuumiku. Sellised võimekad ja kogemusterikkad jõud hoiavad muusikalise taseme nii kõrgel, et sellega võib igas seltskonnas ette astuda. Nende panus ei seisne üksnes nende mängus, vaid ka väljaõppes ja eeskujus, mis nad oma rühma liikmetele annavad. Jääb vaid loota, et jõukamad kaasmaalased tunnevad uhkust selle üle, millied jõud me suudame oma rahva teenistusse rakendada ja peavad auasjaks uut orkestrit toetada. Toetused saab tulumaksust vabastada, kui nad teha Eesti Sihtkapital Kanadas kaudu, kaaskirjas märkides, et annetus on ette nähtud uue orkestri toetuseks. Kanadas pole ühtegi kõrgetasemelist orkestrit, mis oleks isemajandav. Ka meie ettevõte, mis rajatud parimate kohalikkude amatöörorkestrite eeskujul, suudab vaid elus seista toetuste kaudu. Honorari suurus, mis palgalisele tuumikule makstakse, pole kindlaks määratud. Kõik on oma nõusoleku annud leppima tunduvalt väiksema tasuga, kui tööühingu ettenähtud miinimum, mis neile maksaks kõige väiksemgi Kanada orkester. Siiski, et selliseid jõude orkestri juures pidada, peab tasu olema mõistlik, kuna orkester nõuab suure tüki nende parimast teenistusajast.

Esialgsetel ebaametlikkudel läbirääkimistel EKN'u ja Eesti Sihtkapitali esimeestega sai orkestri idee heakskiidu osaliseks, ning hambaraha võib ehk neilt organisatsioonidelt loota. Et aga jalule jääda, vajame teisi lahkeid toetajaid, kas eraisikuid, ärisid, kultuuri- või teisi organisatsioone. Annetajate nimed trükitakse kavalehel igal hooajal. Lähemat informatsiooni annetuse kohta võib küsida allakirjutanult, 920-8178.

ÜLESKUTSE LIITUMISEKS

Pühapäeval, 18. oktoobril on Vana-Andrese kirikus, ülemises koguduse saalis, kella kahest peale lõunal, korraldatud orkestri konkurss. Korrapärased harjutused toimuvad esmaspäeviti, 7.30—10.00 õhtul, alates esmasp. 19. okt. Harjutuse paik on jällegi Vana-Andrese kiriku ülemine koguduse saal, mille kasutamisevõimaluse eest oleme kirikule tänulikud.

Palume kõigil eestlasil, kel huvi orkestri vastu ja kes mängivad viiulit, vioolat, tshellot või kontrabassi ennast allakirjutanule teatada, 920-8178, või lihtsalt konkursile tulla. Palume lugejail seda kutset edasi anda pillimängijaile oma tutvuskonnas, kes ehk seda teadet ise ei loe. Õhutage kõigile konkursist osavõtmist, et saaksime parima valiku ja et hiljem pole kahetsejaid, kes asjast ilma jäid. Selline ettemängimine on heaks treeninguks ja kogemuseks ka neile, kel seekord sissepääs ei õnnestu. Mängida tuleb üks pala 3—5 min. kestvusega, ilma saatjata. Selle pala valik on vaba. Nõutav oleks kohapeal soovitud heliredel ja lühike kärbe orkestripartiist, mida varem harjutatud ei ole. Ettemängimine toimub õhukese eesriide tagant, nii et zhüriil mängija isik teada ei ole. Konkursi korraldaja, kes ei sekku otsustesse, jääb ainukeseks, kellel kandidaatide isiksus teada. Zhürii liikmed on orkestri-juht ja kõikide rühmade juhid. Ühiselt tehtud otsusest teatab konkursi korraldaja sama päeva õhtul telefoni kaudu.

Orkestril on ka rahvuslik eesmärk, kuna läbilöönud palgaline tuumik võiks samu kogemusi parema tasu eest mujalt leida. Kõik aga eelistavad liituda praeguse ettevõttega, kuna neid tõmbab selle rahvuslik külg. Rahvuslikku muljet aitaks edendada põlvkondade kontinuiteet. Eriti suure panuse paneksid aga vanemad mängijad keeleliselt. Tahe luua eesti orkestrit evib tahet asju ajada eesti keeles. Nooremate võib see küllaltki raskusi tekitada, kuid osutub peagu võimatuks muusika alal, kus pea kõigil puudub mõisteline oskussõnade tagavara. Selle koha pealt oleks Eestis haritud muusikuil eriline panus tulevasele põlvele edasi anda.

Armas lugeja, kui sa ei ole selles õndsas olukorras, kus sul oleks võimalus astuda kas liikmeks või toetajaks, siis tahaksime sind meelsasti oma esimesel kontserdil näha.

ANDRUS VOITK

PROVIDENT REALTY LTD.
656-0011
REALTOR
695 ST. CLAIR AVENUE WEST, TORONTO, ONTARIO M6C 1B2
Kinnisvaravahendusfirma
Esindaja
Tiina (Nortmaa) Martjak
Tel. kodus 653-0599

Norman Reintamm

Eesti Vabariigi

(Algus lk. 1)

Kui senised aktustest osavõtjat on olnud peamiselt vanemad, siis eriti tähtsaks peeti nüüd nooremate ligitõmbamist; koolilealistele lisaks see generatsioon, kes on aastais 18—30. Leiti vajalikuks kaasa kutsuda veel Hamiltoni, St. Catharines'i jt. keskuste eestlased, kes korraldaksid selleks ühissõite.

Lisaks ajalehtedes avaldatud informatsioonile ja reklaamile otsustati koostada kutse, mille organisatsioonide juhatused kõigile oma liikmeile saadaksid. Ka ütles TES esimees J. Terts, et kavas on pidevalt ajalehtedega kontaktis olemine ja aegajalt neile informatsiooni andmine. Leiti siiski, et kuigi sündmuseni on veel mitu kuud, peaks TES kohe alustama eelreklaamiga ja panema igale eestlasele südamele, et nad seekord arvukalt oma vabariigi juubeliaastapäevale tuleksid ja kutsuksid kaasa kõik oma tuttavad, ka need, kes eesti ühiskondlikust elust on eemale jäänud. Samuti tulgu kaasa kõik kogudused, sest aktus on teatavas osas olnud vaimulik.

R. Toi leidis, et seekordne koosolek on juba omaette ajalooline — nii varakult pole TES kunagi enne pöördunud siinse eestlaskonna poole Eesti Vabariigi aastapäeva aktuse korraldamise läbiviimiseks.

Siis Eesti Maja esimees H. Piil tegi ettepaneku kasutada tänast väga positiivset momenti koosoleku lõpetamiseks. TES teeb kirjaliku ülevaate koosoleku käigust, mis igale osavõtjale koos järgmise koosoleku konkreetse päevakorraga saadetakse, mida siis järgmisel koosolekul üksikasjalikumalt arutatakse. Nüüd mindagu koju kuuldud mõtetega ja kui kohtutakse sõpradega, hakatagu neile juba eelreklaami tegema, et nad aktusest osa võtaksid.

Järgmine koosolek otsustati pidada kolmapäeval, 21. oktoobril kell 7 õ.

H.O.

Kellel on praost A. Tähevälja jutluste raamat?

Need, kes end ette valmistavad kirikuõpetaja tööks meie eesti kogudusis EELK Usuteadusliku Instituudi kaudu, vajavad oma tegelikuks tööks kogudusis eestikeelset usukirjandust. Kogemused on näidanud, et on kaunis raske leida usuraamatuid, mis ilmusid Eesti Vabariigi ajastul ja enne seda. Kauaaegseilt väljarändajailt USA-sse ja Kanadasse on saadud mõningad väga vanad ja haruldased jutlusteraamatud, mida nad ise või nende vanemad endaga kaasa võtsid.

Sajandi vahetusel ilmusid Eestis suured ja vananematu laadiga jutlusteraamatud, mille autoreiks olid Rudolf Kallas, Jakob Hurt ja Karl Eduard Malm. Samuti toimetas trükki kaks suurt jutlusteraamatut pärastine Tartu Ülikooli rahvaluule professor Mattias Johan Eisen.

Lühikesel Eesti iseseisvuse ajastul a. 1918—1940 ei ilmunud ühtki suurt jutlustekogu, küll aga väiksema ulatusega raamatuid (Jaan Järve, Paul Kuusik, Harri Haamer).

Uus ja viljakas periood eesti usukirjanduse alal algas paguluses aastaga 1947. Meie rahvuslik Kirik võib käesoleval aastal tagasi vaadata paguluses küpsenud usukirjanduse 40. aastapäevale. Esimeseks teoseks, mis ilmus väljaspool kommunistlik-ateistlikku orjastusse surutud Kodu-Eestit oli praost Aleksander Tähevälja sisutihe jutlusteraamat „Uus inimene".

See raamat on nüüd muutunud haruldeseks. Usuteadusliku Instituudi õppijaile oleks suureks abiks saada oma raamatute keskele seda teost. Kui leidub neid, kes selleks otstarbeks on nõus loovutama oma raamatut, siis palutakse neid astuda ühendusse Kanadas piiskop K. Raudsepaga või USA-s praost R. Kivirannaga.

Kommunistid usuvad Kristuse sündi

Ajakirja „Märtrite hääl" väljaandja, pastor Wurmbrand, kes Rumeenias kommunistliku valitsuse all 14 aastat vanglas viibis, kirjutab järgmise huvitava dialoogi kommunistliku politseiohvitseriga. Politseinik öelnud temale: „Kuidas võib teiesugune intelligentne mees praegusel tehniliselt kõrgel ajastul uskuda Kristusesse? Jeesust ehk Kristust pole ju olnudki!"

Pastori vastus: „Ka teie partei tunnustab iga päev Kristuse sündi ja olemasolu. Vaadake seda parteilt väljaantud ajalehte teie käes. Seal on pandud kuupäevaks 15. jaanuar 1957. Teie partei tahab sellega öelda, et elame 1957-dal aastal. Kuid mis ajast peale teie neid aastaid arvestate? Mitte Karl Marksi või Lenini sünnist peale. Ka mitte Oktoobrirevolutsioonist peale. Teie arvestate aastaid peale Kristuse sündi. Ja nüüd tahate mulle selgitada, et Kristust pole olnudki!" E.R.

LAHKUNUD KAUAEGSET ARMAST SÕPRA

Eduard Kuuskne't

mälestavad kurbuses

E. BERENDSEN abikaasaga
A. KIMMEL abikaasaga
R. MATHIESEN abikaasaga
H. MERET abikaasaga
E. MÄGI abikaasaga
K. H. RAUDSEPP abikaasaga
U. SASSIAN abikaasaga
E. TIKENBERG abikaasaga
A. TOIGER abikaasaga
E. VARAMÄE abikaasaga
R. VIKSTEN abikaasaga
E. VÄHI abikaasaga

SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST ABIKAASAT, KALLIST EMA JA VANAEMA

Ellen Meret'it

neiuna KUHLBERG
sündinud 6. aprillil 1924 Tartus
surnud 16. septembril 1987 Torontos

leinavad

abikaasa HANS
pojad HILLAR, ALLAN ja BRIAN OLAF perekondadega

Igavese Isa koju jõudis hea sõber

Helmi Tamme

Kaastundes ANNELE, KADRILE ja MADLILE
perekondadega

ENE ja EGBERT RUNGE
KARIN NORHO perekonnaga Soomes

Helmi Tamme

mälestavad sügavas kurbuses

BENITA VOMM
ANTS VOMM
MAI JÄRVE-VOMM

Kallist

Ellen Meret'it

leinavad kurbuses

KARL ja ANDRUS VAHTRA

AABS ja Balti pagulaskond

Prof. Rein Taagepera ettekanne Tartu Colleges

Teisipäeva, 15. septembri õhtul kõneles praegune AABS'i president prof. Rein Taagepera 150-pealisele tähelepanelikule kuulajaskonnale teemal „Balti pagulaskondade õpetlaslikud vajadused ja allergiad". Prof. Taagepera selgitas teadustöö printsiipe, nende olulist tähtsust balti rahvastele ja apelleeris teadlaste mõistmisele ning selle suure töö kaasaaitamisele. Ainult 10% kuulajatest olid AABS'i liikmed.

Rein Taagepera on Toronto eestlastele „oma poiss", kes 50.-tel aastatel õppis Toronto ülikoolis, võttis agaralt osa skautlusest, toimetas „Tulehoidjat" ja sisustas nuiameeste „kärajaid". Hiljem teenis ta paljude „õigeusklike" pahameele oma ettepanekutega Eesti satelliidi staatuse ja 30-aasta plaani alal. Nüüd oli sama Rein Taagepera kuulajaskonna ees tunnustatud teadlasena ja AABS'i presidendina ikka samade põhimõtetega. Kuulajaskond on aga vahepeal oma arusaamasid revideerinud.

Dr. Taagepea tutvustas AABS'i (Association for the Advancement of Baltic Studies) kui rahvusvahelist ühingut, kus tegelevad paljud teadlased, kes ei ole ega tarvitse olla balti päritoluga. Ta selgitas teadusliku töö nõudeid, kus iga avaldamisele minev töö peab läbi tegema kaasteadlaste kvaliteedikontrolli. Niisugused tööd avaldatakse akadeemiliste kirjastuse kulul.

Samal ajal kirjastatakse ka teisi teaduslikkusele pretendeerivaid töid kas autori kulul või ühiskonnalt kogutud summadega. Neil puudub teaduslik kriteerium ja enamasti on need n.n. „edevuskirjastuse" tooted. Ülikoolid ja teaduslikud raamatukogud ei ole sellise kirjanduse ostmisest huvitatud ja raamatuid tuleb neile kinkida. Niisugused kingitud teosed ei oma sellegipoolest uurijate usaldust.

Balti pagulaskonnad on ülimalt huvitatud AABS'i töö tulemustest, kuna selle kaudu tuleb ja seisab huvi Baltikumi küsimuste vastu. Allergiliseks nähteks selle juures on meedia — pagulaspressi ja poliitikute soov, et teadlased õpetasliku ja erapooletu uurimuse asemel esitaksid soovunelmate kohaseid ja propagandistlikke seisukohti. Nii toimib Nõukogude Liit ja see on üks põhjus, miks teadus ja nüüd ka maailma avalikkus nõukogude materjale ega uurimusi ei usalda. Tõelised teadlased ei lase end sellele teele ahvatleda ja sealt tulebki tendents õpetlasi ja uurijaid nimetada vasakpoolseteks. Erapooletu uurimise pelgajatel puudub usk omaenda ideaalide aususesse.

Referent küsitles kuulajaid — kes neist on AABS'i liikmed. Neid oli umbes 10%. Balti teadlased vajavad pagulaskondade usaldust ja majanduslikku kaastööd. „AABS'i Newsletteri" veergudel käsitleb dr. Taagepera pikemalt referaadis esitatud seisukohti ja tuleb teadlaste ründamise momentide juurde peatselt ilmuvas järgmises numbris.

Referaadile järgnesid elavad ja positiivsed sõnavõtud ning kohvi joomine kuluaarides toimuva vestlusega.

HJ

Oma liiget

Eduard Kuuskne't

sündinud 30. juulil 1905
surnud 6. septembril 1987

mälestab sügavas leinas

EESTI OHVITSERIDE-KOGU KANADAS

Armast õde ja tädi

Ellen Meret'it

mälestavad sügavas leinas

õde ILME abikaasaga
INGRID perekonnaga
VIVIAN perekonnaga
ANNEMARIE
MARK ja sugulased Kodu-Eestis

Armast

Ellen Meret'it

mälestavad leinas

ASTA NASSAR
ERNA RANDES

Mälestised lõhutakse

Okupeeritud Eesti ajakirjas „Vikerkaar" nr. 1 kirjutab ajaloolane Mart Laar:

„On vaieldamatu fakt, et meil lõhutakse karistamatult kultuurimälestisi; et suur hulk riikliku kaitse all seisvaist (rääkimata mitteseisvaist) arhitektuurimälestistest on muutunud arhitektuurimälestuseks; et endise hooga künnavad kolhoosid-sovhoosid üles muistseid kalmekohti; et mitmed väiksematel kalmistutel asuvad kultuuritegelaste hauamälestised (ka riikliku kaitse all olevad) on hiljaaegu hävitatud (näiteks P. Jakobsoni haud Väike-Maarja kalmistul) ning lõpuks, et ainsa liiduvabariigina puudub Eesti NSV-s muinsuskaitseselt.

Eesti muistised on halvas, kui mitte öelda katastroofilises seisukorras, rahva ajalooline mälu ohtlikult nõrgenemas. Hukkumisohus on eelkõige kaitse alt väljas olevad mälestised, millest kõigi arvelevõtmiseks muinsuskaitseorganitel jõudu ei jätku. Muret ei tee seejuures mitte ainult otsesed kultuurimälestiste lõhkujad, vaid nn. „vaikiv enamus", kes muististe hävitamist ning seega oma rahva ajaloo rüvetamist rahulikult kõrvalt vaatab.

1875. a. kirjutas J. Hurt J. Jungile: „Ajalooraamatud ei kao, aga küll kaovad Eesti rahva mälestused, mis nüüd veel rahva suus elavad. Ja kui meie neid kirja ei pane, siis saavad järeltulijad põlved meid hukka panema ja õigusega alliks tunnistama. Sama võiks kaasajal öelda ka meie kultuurimälestiste kohta."

Leinateateid

Stokholmis Rootsis suri Väino Mälk, sünd. 1926. Saaremaal.

Göteborgis Rootsis suri 4. juunil Selma Pernits, sünd. 1915. Kõnnus.

Adelaide'is suri 11. juunil Wanda Alice Kivisild, sünd. 1907.

Austraalias suri 21. märtsil Leonid Rampe 68-a. vanuses.

KIRIKUD

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, On
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 23. sept. kell 6
PIIBLI-PALVETUND.
Pühap., 27. sept. kell
homm. JUMALATEENIST
Teenib E. Saraoja.
Kolmap., 30. sept. kell 6
PIIBLI-PALVETUND.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUD
383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T
Tel. 624-6128 või 625-59
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballsta

Pühap., 27. sept. kell
pühapäevane JUMALATE
TUS. Pärast jumalateen
laudkonnavestlus teemal „K
ja rahvuslik noorte kasvatus
Pühap., 4. okt. kell 11
pühapäevane JUM
TEENISTUS.

Koguduse kantselei on
neljapäeviti kell 10 homm
4 p.l.
ÕPETAJA KÕNETU
teisipäeviti kell 6—8 õhtu
japäeviti kell 4—8 õ.

TORONTO EMMANU EVANGEELNE KOGU
21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Lau
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 27. septem
11 homm. ingliskeelne
LATEENISTUS. Kõnel
Laur, laulavad Le
noored. Lastekirik.
Kell 3 p.l. JUMALA
TUS. Kõneleb Allan La
laul Ruth Lige ja R
(Buss Eesti Kodust kell
Pühapäeval, 4. oktoob
homm. ingliskeelne J
TEENISTUS. Kõnel
laur. Lauluettekanded.
rik.
Kell 3 p.l. JUMALA
TUS. Kõneleb Allan La
vad Marilyn Müller ja
Lindströmi juhatusel. I
ma mälestamine. (E
Kodust kell 2.15 p.l.)

KIRIKUD

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 23. sept. kell 6 õ. PIIBLI-PALVETUND.

Pühap., 27. sept. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

Kolmap., 30. sept. kell 6 õ. PIIBLI-PALVETUND.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühap., 27. sept. kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS. Pärast jumalateenistust laudkonnavestlus teemal „Kristlik ja rahvuslik noorte kasvatus".

Pühap., 4. okt. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Koguduse kantselei on avatud neljapäeviti kell 10 homm.—kell 4 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti kell 6—8 õhtul, neljapäeviti kell 4—8 õ.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 27. septembril kell 11 homm. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, laulavad Leesmendi noored. Lastekirik.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Duettlaul Ruth Lige ja Rael Laur. (Buss Eesti Kodust kell 2.15 p.l.)

Pühapäeval, 4. oktoobril kell 11 homm. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan laur. Lauluettekanded. Lastekirik.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Laulavad Marilyn Müller ja koor Ülo Lindströmi juhatusel. Issanda surma mälestamine. (Buss Eesti Kodust kell 2.15 p.l.)

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallinbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
M1N 2T6
Tel. 698-7977 või 766-7853
Kirikukantseleis tel. 921-9417

LÕIKUS-TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga on pühapäeval, 4. okt. kell 3 p.l. Jutlustab õp. A. Jalonen. Laulab koguduse ansambel. Jumalateenistuse järele toimub kiriku saalis koosviibimine ettekannete ja kohvilauaga.

Õpetaja kõnetunnid on igal teisel esmaspäeval kiriku juures kell 6—8 õhtul, või kokkuleppel.

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Õpetaja Andres Taul.
Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 27. septembril kell 11 homm. teenib õp. A. Taul. Pühapäevakool. Pärast Jumalateenistust videofilm all saalis.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 4. oktoobril kell 11 homm. Teenib õp. E. Heinsoo. Pühapäevakool, leerieelsed. Jumalateenistusele järgneb naisringi korraldusel Oskar Lutsu 100 a. juubeli pühitsemise pärastlõuna. Vaata erikuulutust!

Leeritunnid algavad pühapäeval, 18. okltoobril kell 10 homm. Registreerida õpetajatele või kantseleis. Koguneda noorteruumi.

Ingliskeelne JUMALATEENISTUS ja PÜHAPÄEVAKOOL igal pühapäeval kell 9.30.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID: õp. A. Taul kolmapäeva hommikuti kell 9.30—12.00 ja neljapäeva õhtuti kell 6—8.

Õp. E. Heinsoo — esmasp., teisip. ja neljap. kell 12—4.

KANTSELEITUNNID teisipäeviti kl. 10 h.—6 õ. ja neljapäeviti kl. 12—3 päeval.

Toeta allkirja andmisega vaatleja staatuse nõudmist Eesti Vabariigile ÜRO's

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488
Jaan Andreller
943 Broadviev Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R3
tel. 429-7984

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 27. sept. kell 10 homm. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb A. J. Andreller.

Kell 10.15 homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11 lastele.

Kell 11 homm. LÕIKUS-TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid. Laulab segakoor.

Kell 5 õ. TÄNUPÜHA OSADUSEÕHTU, eine, kõneleb K. Kajaste. Kõik kutsutud.

Albert Õunpuu 90-aastane

Kui Albert paremates aastates mehena asus põgeniku-teekonnale pealetungiva punase laviini eest 1944 aasta augustikuul, koos abikaasa ja kolme alaealise poja ning tütrega Saaremaa rannalt, oli ta kindlaks lootuseks peatselt tagasipöördumine oma armastatud kodurannale.

Rootsi pinnal maandus Albert perekonnaga oma 46. sünnipäeval, millele järgnes samuti kui enamikule teistele keeleoskuseta ja tuttavateta põgenikele pikemaajaline laagrielu. Selle aja kestel oli ta isegi olude sunnil laagri kingsepaks, kuigi varemalt seda õppinud ei olnud. Ettevõtliku mehena õppis ta uue ala niivõrd põhjalikult, et hiljem anti talle isegi paar abilist väljaõpetamiseks laagri kingsepa-töökojas. Poliitiline ebastabiilsus ja meie rahvusvaenlase lähedus sundis Albert'it uue asukohamaa otsimisele, milleks ta valis ookeani taga asuva Kanada, kuhu ta saabus (jällegi koos oma perekonnaga) 1951. aastal, valides oma elukohaks Toronto. Ta alustas samuti kui suurem osa siinseid eestlasi puusepatöö õppimisega, millisel alal tal oli varemaid kogemusi Kodu-Eestist ja Rootsist. Lühikese ajaga suutis ettevõtlik saarlane rajada endale iseseisva ehitusettevõtte ja ehitada paar korterimaja. Taibates hariduse tähtsust majanduslikuks edasijõudmiseks tiivustas Albert oma poegi kõrgema hariduse saamiseks, mis kandis ka tagajärgi, sest kõik ta kolm poega ja uks tütar on majanduslikult heal järjel. Albert'i järeltulijaid, kelle arv on aastate jooksul tõusnud kahekümne viiele, võib leida rannikust rannikuni ja nende hulgas võib leida ka meie rahvale

Eestlane budausu piiskopiks

Birmas tähistas 26. aprillil oma kolmveerandsaja juubelit Narvas sündinud Friedrich Lustig. Eestlastele on ta tuntud budausu preestrina ning peapiiskop Karl Tennisonsi kolleegina-järeltulijana Kaug-Idas.

Varajased lapsepõlveaastad veetis ta Peterburis, kus ta kuldsepast isa valmistas ehteasju keisrikojale. Vene revolutsiooni keerises tuli perekond tagasi Eestisse, kus Friedrich lõpetas Narva gümnaasiumi ja muusikakooli.

Oma elu pöördepunktiks peab juubilar 1930-ndat aastat, mil ta kohtas budausu preestrit K. Tennisonsi ja konverteerus. Samal aastal Eestit külastanud Siiami (praeguse Tai) prints kutsus mõlemaid oma koduмaale. Enne aasta lõppu ordineeriti Lustig mungaks Riias, mille järel ta astus Pariisi ülikooli õppima sanskriidi, tiibeti ja hiina keeli.

1931. a. lõpul siirdus ta koos Tennisonsiga Bangkoki, kuhu nad jäid 1949. aastani. Sealt nad põgenesid ja nende uueks tegevuse baasiks sai Rangoon, Birmas. Töö ülesandeil on Lustig viibinud Hiinas (1935-36). Nepaalis ja Indias (1956).

Aastal 1962 suri Tennisons ja Lustigist sai tema ametijärglane budausu Läti peapiiskopina, kes ühtlasi esindab Eestit. Tema budistlikuks nimeks on Ashin Ananda.

Seoses võimuvahetusega vasakpoolsuse suunas 1981. a. sattus Lustig ka Birmas mõnesugustesse raskustesse, kuid on nüüd üleriigiliselt respekteeritud, olles seal ühtlasi tuntud kultuuritegelasena.

Juubilar jätkab oma noorpõlve meelisharrastust klaverimängu ja tema esituses on valitsus lasknud salvestada klassikalist birma klaverimuusikat. Lustigi sulest on ilmunud kolm ingliskeelset luuletuskogu (neist viimane a. 1986) ja kolm kogu birma luulet tema ingliskeelses tõikes. (VES/A. Roos)

au tegevaid suurusi; Seda on näiteks rahvusvaheliselt tuntud ujumissportlane Cindy Õunpuu, kes mitmel korral on saavutanud esikohti rahvusvahelistel võistlustel, esinedes Kanada esindusmeeskonnas. See otsene Alberti järeltulija esindab meie rahvust ja Kanadat ka järgmisel Olümpiaadil ja on üheks lootustandvamaks ujumis-sportlaseks Kanada esindusmeeskonnas.

Puhkepalgal oleku ajal, kuni abikaasa surmani, asus Albert oma Simcoe järve kaldal asuvas talvekindlas suvilas, veetes vaba aega kalastamisega. Elukaaslase lahkumise järele on Albert'i uueks koduks Ehatare, kus ta tegevusrikkas õhkkonnas võib uhkusega tagasi vaadata oma elutööle, olles saarlasele omase heatahtlikkusega alati abivalmis nõu ja jõuga abistama oma suurpere liikmete kõrval ka teisi rahvuskaaslasi. Meretuultes karastatuna on Albert'il vaatamata oma kõrgele vanadusele säilunud hea tervis ja rahulolek ka kõige raskemates olukordades. Ehatarelaste südamesooviks on nende jätkumine tal veel paljudeks eelolevateks aastateks.

H. KIVI

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$60.—	$80.—
Poolaastas	$34.—	$44.—
Veerandaastas	$18.—	$23.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
Aastas $111.—, poolaastas $60.— ja veerandaastas $31.—
USA-s:
Aastas $115.—, poolaastas $62.— ja veerandaastas $32.—
VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $140.—, poolaastas $75.— ja veerandaastas $40.—
Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 centi.
Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata
VABA EESTLANE
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga.
(Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi: .....
Aadress: .....
.....
.....

Murray E. Newbigging Ltd
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 22. septembril 1987 — Tuesday, September 22, 1987

EKN'u Informatsioon

Reuters pressi-agentuuri kaudu on tulnud teade, et oma kõnes Tsheka asutaja Felix Dzerzhinsky 110-nda sünniaastapäeva puhul, mõistis KGB ülem ja poliitbüroo liige Viktor Tshebrikov hukka lääneriikide intelligentsia katseid ära kasutada „glasnosti" Nõukogude Liidu ühiskonna mõjutamiseks. Tsherbrikov ütles, et lääne kirjanikud, filmitegijad, kunstnikud, muusikud ja teatrijuhatajad on lääne „eriosakondade", tähendab vastuluure, käsutuses ja neile on antud ülesandeks N. Liidu rahvastele pähe panna riigivastaseid mõtteid.

Tsherbrikov ründas ka kommunismi-vastaseid elemente N. Liidus. Ta ütles, et N. Liidus on isikuid, kellel on võõrad ja otse sotsialismivastased ideed. Ütles Tshebrikov: „Jääb mulje, et teatud isikud on saanud demokratiseerimisest nii aru, et nad võivad mõtelda ja teha mis iganes nad tahavad, ilma et valitsus neid karistaks, ja võivad tegutseda otse sotsialismi vastu." Demokratiseerimine, selgitas KGB ülem, toimub Kompartei juhatusel, sotsialismi raamistikus ja sotsialismi huvides.

Pealtvaatajad läänes ütlevad, et Tshebrikov'i kõne on kooskõlas pareti ideoloogi Jegor Ligatshovi seisukohaga, et „glasnosti" ja demokratiseerimist ei tohi lasta käest ära minna. Teadlased ütlesid ka, et Tshebrikov'i kõne meenutas 1970-nda aasta lõpul peetud kõnesid kõrgemate parteiametnike poolt, kui toorelt maha suruti dissidentideliikumisi N. Liidus.

Tshebrikov ütles veel, et teatud grupid katsuvad kasutada „glasnosti" natsionalismi huvides. Ta nimetas ülestõuse Kasahhi vabariigis Alma Atas ja hiljutisi rahutusi baltlaste ja tatarlaste hulgas.

Lääne vaatlejad leiavad, et Tshebrikovi kõne on seni kõige rangem kõrgema ametiisiku poolt tehtud sõnavõtt „glasnosti" suhtes.

Tanja Sedorova soovib jääda Kanadasse

Neljapäeval kohtusid nii Kanada kui N. Liidu ametiisikud Tanja Sedorova'ga, kes teatavasti äsja Moskvast Kanadasse jõudis ja nüüd Toronto politsei kaitse all on. Ta abikaasa Kirby Inwood, kes ta pärast 1 1/2 aastast ooteaega siia tõi, on kallaletungi ja kehaliste vigastuste tekitamiseeest kohtu all. Seni on teadmata, mis perekonnatüli põhjustas, kuid Tanja olevat Kanada ametivõimudele kinnitanud, et ta kavatseb siia jääda. Vahepeal kirjutas N. Liidu Ottawa korrespondent Vladimir Shelkov Tanjast ja ta pojast haleda ja armsa loo, pealkirjaga: Neid tervitati rusikatega! Shelkov olevat hiljem öelnud, et kuigi Tanja ja Misha raskelt kannatada said, ei mõtle ta veel sellepärast kõikidest kanadalastest halvasti ega karda oma isikliku heaolu pärast.

Kirby Inwood aga kinnitab, et ta armastab Tanjat ja oma poega Mishat ning soovib nendega lepitust. Kohtu ees ütles ta, et ta ei ole kallaletungis süüdi.

Wintario

THURSDAY SEPTEMBER 17, 1987

NUMBERS	No. OF PRIZES	PRIZE VALUE
◊ 409774	1	$200,000
409774	3	100,000
·09774	36	1,000
··9774	360	100
···774	3,600	10
40977·	36	1,000
4097··	360	100
409···	3,600	10
·89917	40	1,000
89917·	40	1,000
1033··	400	100
·1033·	400	100
··1033	400	100
557···	4,000	10
·557··	4,000	10
··557·	4,000	10
···557	4,000	10

8 8 In order, in any position. WIN'FALL 200,000 PRIZES 5 FREE TICKETS

Reseda

Kalamehed omavahel

See on kõrvaltvaataja lugu ussi- ja õngeleotajaist, vabariigiaegsetest õngesportlastest. Kuna ma ise seda tööd ei tunne, siis ei ole ma kahjuks kodus nende keelega ja oskussõnadega. Mul oleks see aga vajalik olnud, et edasi anda nende värvikat keelt ja siirast vaimustust; mu lugu oleks palju usutavamalt kõlanud — nagu kalamehelood ikka! Sellest puudusest hoolimata arvan, et järgnev on väärt ära kuulata.

Tolleaegsed õngemehed kodumaal polnud automehed; nädalalõppudel kalapüügi hooajal, kui Tallinna Sadamajaamast rongid lahkusid, oli neil palju kalamehi. Ühel laupäevaõhtul olin ma samas raudteejaamas, et maale sõita. Kohe „suslale" — nagu neid kitsarööpalise ronge nimetati — ronides nägin, et olin sattunud „tõerääkijate" vagunisse. Paljud neist olid pikkades säärikutes, kaasas õngeridvad, spinningud, kahvad, seljakotid ja muu varustus, millede abil nad jälle kord tõestada lootsid, et nad kaladest kavalamad on. Märkasin ka, et — nagu tavaliselt — oli jutuots vagunis nende käes. Nautisin mõttes eelootavat juba ette, sest need mehed teadsid kaladest kõik, mis väärt teada oli . . . . vahel koguni rohkem kui kalad ise! Siis karjuti õues: „Ärasõit!" ja rong hakkas liikuma. Tuli kõrvu teritada, et kuulda huvitavat vaidlust selle üle: kas kalad magavad või mitte. „Kuidas nad siis saavad . . . . neil pole silmalaugegi . . . ei nad maga ühtigi", seletas üks teadlasetüüpi prillimees. „Magavad küll", käratas keegi kõva bassihäälega," ma tean seda! Ma olen küllalt neid välja tõmmanut, et teada — ärge naerge midagi!" „Need pidid kindlasti magajad olema kes Su õnge otsa sattusid", julges keegi tähendada. „Kui Sa vee ääres sama kõvasti karjud kui praegu, siis kaovad ärkvelolevad kalad kauge le!" Üldine ja kõva naer tervitas seda kommentaari.

Ja siis hakkasid lood tulema: üks tõenäolisem kui teine, kõik seoses kalapüügiga. Püütud kalade mõõtudel ja kaaludel ei paistnud mingeid piire olevat; võitjaks jäi alati millegipärast see, kes viimasena rääkis!

Keegi teadis loo mehest, kes jõe ääres õngitsenud ja küllalt kalu saanud. Äkki märganud ta, et keegi mees tuleb kiirel sammul talu poolt tema suunas. Õngitseja peitnud kalad kähku põõsasse ja torganud taskustvõetud porgandi õnge otsa. Mees jõudnud kohale ja küsinud, et kuidas kalasaak on ja kes teda lubanud seal õngitseda. „Saaki polegi", kurtnud õngemees ja tõstnud õnge õhku. Talumees hakanud naerma, löönud käega, lubanud tal edasi õngitseda ja lahkunud. Kui mehel jagu täis sai, hakanud ta vilistades minema. Ristteel talu juures läinud ta aga rinnutsi sama talumehega kokku, kes tema saaki nähes silmad pärani ajanud ja küsinud: „Kas tõesti püüdsite need porgandiga?" „Ei", oli vastus, „porgandiga püüdsin vaid Teid!" Kauakestev naer ja hirnumine oli kiituseks loo jutustajale.

Pikapeale hakkasid juttudele pikemad vahed tekkima: jutupaunad olid nähtavasti tühjenemas. Ühte sellist pausi kasutas ootamatult üks muhedanäoline talutaat, kes sama hoolsalt kui minagi oli pakutut kuulanud, et öelda: „Toredad lood on teil, linnahärradel . . . kas ma tohiksin omapoolt ka ühe rääkida?" Luba anti lahkesti ja taat alustas: „Käisin mõne aasta eest suvel kord tütart Kohilas külastamas. Olin aga liiga vara jaama tulnud ja läksin jõe äärde aega viitma. Ühes kohas kalda ääres põõsaste all märkasin kaldaserva varjus midagi, mis mul ihukarvad püsti ajas: üht hiigla suurt kala! Olen omalajal ise ka mõne purika püüdnud, aga säärast polnud enne näinud. „Tuline kurivaim", vandusin mõttes, „sehuke elajas seal vees ja mul pole midagi käepärast!" Mis teha? Kala liigutas veidi . . . äkki paneb minema! Vaatasin kella; rongini veel pool tundi aega. Tõmbasin kähku kuue seljast ja hüppasin karsummdi! kalale otse selga. Õnneks sain pöidlad lõpuste vahele ajada ja siis algas sõit! Pidi mu alul kohe peaaegu uputama . . . läks sügavale! Tuli aga kohe jälle pinnale ja pani vastuvett minema. Ma puristasin vett ja prahti suust, aga lahti ei lasknud. Hoidsin end elu eest põlvedega kala seljas — küll aga, metsalisel, oli jõudu! Siis äkki peatus . . . tahtis vist hinge tõmmata. Märkasin enda lähedal vees parajat tümikat; rabasin selle parema käega ja panin talle omateada hea piraka pähe, aga vee sees on raske sihtida . . . mööda läks! Pani kord sabaga ja . . allavett minema. Küll ta proovis iga trikki et minust lahti saada, aga pidasin vastu. Ühel vaiksel momendil sain uuri vestitaskust välja tõmmata: veel veerand tundi rongi ni . . . . ja jälle läks sõit lahti! Ma hakkasin väsima; lootsin, et temagi väsib ja ma saan ta kuidagi kaldale tirida. Äkki kuulsin rongivilet; see tuli nagu Tallinna poolt. Pagan võtaks: rong on varajane! Polnud midagi teha; pidin plaani pooleli jätma. Ühes madalamas kohas lasin kala lahti ja sumasin kaldale. Olin märg kui rääbis; väänasin püksid veidi välja, kuub selga ja kiirustasin jaama — suur kahjutunne südames!"

Vagunisse oli loo lõppedes tekkinud suur ja sügav vaikus; kuulda oli vaid veduri ähkimist ja rataste põnksusid. Mõne aja pärast julges keegi küsida: „Ikka õige jutt . . ja tõsi?" „Ääh — kus ta siis tõsi oli! Ma, noh, niisama naljapärast rääkisin seda, sest kuulsin et teile meeldisid niisugused lood!"

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad valed aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, 120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. OKTOOBRIKS. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

Sündmuste kalender

- *Neljap., 1. okt. kuni laup., 31. okt. EKKT XXXII Sügisaastanäitus. Northern District Library — Stairwell Gallery, 40 Orchard View Blvd., Toronto.*
- *Reedel, 2. okt. kell 8 õ. Toronto Eesti Majas SÜGISSIMMAN II — Klubiõhtu.*
- *Laupäeval, 3. okt. kell 5 õ. Toronto Eesti Majas SÜGISSIMMAN II — Estofest.*
- *Pühapäeval, 4. okt. kell 3 p.l. Toronto Eesti Majas SÜGISSIMMAN II — Brunch.*

Üksik noor naine soovib MEESTUTVUST,

vanuses 40—65. Vastan kõigile kirjadele.

Palun kirjad saata aadressil: Eesti Abistamiskomitee, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6. Märgusõna „LIISI"

Hädasti vajame LAPSEHOIDJAT

meie pojale, 3 kuud vana, meie koju esmasp.—reedeni kella 8.30 e.l.—12.30 p.l. 28. sept. kuni 16. okt. Queen ja Pape.

Tel. 465-4996

VALVEARST NÄDALALÕPUL

26. ja 27. septembril
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

3. ja 4. oktoobril
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

10., 11. ja 12. oktoobril
dr. H. Tari, tel. 224-0402

17. ja 18. oktoobril
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!